

ARTO KURTTO
RAINO LAMPINEN
MIKKO PIIRAINEN
PERTTI UOTILA

Suomen putkilokasvien luettelo

Lisäyksiä ja muutoksia perusteluineen 3

Kasvien käyviksi katso-
tuissa tieteellisissä ja
kansallisissakin nimis-
sä tapahtuu useista syistä jat-
kuvasti muutoksia. Niinpä eri
muodoissa julkaistut alueel-
liset kasviluettelot (checklist)
vaativat alituista päivittämistä
oleellisimpina osinaan nimis-
tön pitäminen ajantasaisena,
lajiston täydentäminen ja vir-
heiden korjaaminen.

Edellä sanottu pätee tieten-
kin myös Suomen putkilokas-
vien luetteluun (Kurtto ym. 2019).
Tarkoituksenamme on julkais-
ta sen päivityksiä, joista kaksi
ensimmäistä on jo nähnyt päi-
vänvalon (Kurtto ym. 2020, 2021),
ainakin kerran vuodessa ja
pyrkii myös perustelemaan li-
säykset ja varsinkin muutok-
set, elleivät ne ole itsensä selit-
täviä. Pääsääntöisesti päivityk-
set annetaan heimojärjestyk-
sessä ja heimojen alla tieteel-
listen nimien aakkosjärjestyk-

sessä noudattaen hieman so-
veltaen Kurton ym. (2019) käyt-
tämää typografiaa. Osa lisäyk-
sistä ja muutoksista näkyy jo
alkuvuonna 2022 julkaistus-
sa Suomen Lajitietokeskuk-
sen Lajiluetteloversiossa "Laji-
luettelo 2021" (Kurtto ym. 2022) ja
/ tai 2022 julkaistussa Kasviat-
lasversiossa "Kasviatlas 2021"
(Lampinen & Lahti 2022). Loputkin
lisäykset ja muutokset on vie-
ty Lajitietokeskuksen taksoni-
tietokantaan.

Monenlaisia tapauksia

Tähän kolmanteen päivityk-
seemme sisältyy yli 180 tak-
sonia. Niistä nelisenkymmen-
tä on kokonaan uusia luettelol-
lemme. Viimeaikaisiin eli ku-
luvan vuosituhanen löytöih-
in perustuvia lisälajeja (ml.
viljelykasviryhvät) on 19, jois-
ta ainakin 13 on viljelykarku-
laisia. Kokonaan uusia takso-
neita koskevat tiedot on pää-

osin poimittu Luonnontieteel-
lisen keskusmuseon kasvitie-
teen yksikön ylläpitämästä
Kastikka-tietokannasta, joka
on myös Kasviatlaksen vuo-
sittaisten jäädytettyjen versioi-
den sekä reaaliaikaisten kart-
tojen pohjana. Tuossa tieto-
kannassa oli tätä kirjoitettaessa
(17.10.2022) 7 728 020 putkilokas-
vihavaintoa Suomesta.

Päivityksemme 18 takso-
nin (pl. risteymät) kohdalla on
kyse sukujaon muuttumisesta
(uusia sukuja kaksi) tai muu-
ten muuttuneista taksonomi-
sista käsityksistä kuten suvuis-
sa *Dactylorhiza*, *Polygonum*, *Ur-
tica* ja *Utricularia*. Lajien ja si-
tä alempien taksonien sisäl-
tö (taksonikonsepti) muuttuu
kuudessa tapauksessa: *Dacty-
lorhiza majalis*, *D. maculata*, *Po-
lygonum aviculare*, *Urtica dioica*
alalajit, *Utricularia ochroleuca*.

Käytössä ollut suomenkie-
linen nimi muuttuu 31 tapauk-

sessä. Useimmiten (22 tapaus- ta) taustalla on se, että saman suvun muille lajeille on annettu uusi suomenkielinen nimi ja aiempaa nimeä on siksi tarkennettu. Harvinaisempia syitä ovat taksonin rajauksen muutos tai suvun vaihto sekä aieman nimen jonkinlainen epätyydyttävyyys. Omana koosteenaan tuomme julki muutoksia ja täydennyksiä 41 taksonin ruotsinkielisissä nimissä.

Kuuden taksonin statuksen muutokset esitetään tässä koosteessa: *Dactylorhiza sphagnicola*, *Oenothera perangusta* ja *Lamium galeobdolon* subsp. *argentatum* on varmistettu Suomesta, *Rumex crispus* subsp. *littoreus* ei ehkä kuulukaan kasvistoomme, *Convolvulus sepium* ja *Orobanche lucorum* on nyt katsottu vakiintuneiksi uustulokkaiksi. Muun muassa uuden Suomen kasvion levinneisyyskarttojen valmistelun tuloksena tällaisia muutoksia on tulossa paljonkin lisää. Aikanaan ne kootaan omaksi päivitykseen tai osaksi vuorossa olevaa normipäivitystämme.

Tämänkertaisista muutoksista ovat suomalaisittain merkittävimpiä ja varmaan puhuttavimpia liuskakämmeköiden, *Dactylorhiza*, uudelleenjärjestely, suvun *Lychnis* sisällyttäminen sukuun *Silene*, suvun *Trisetum* kahden lajin siirtäminen sukuun *Koeleria*, varsin monet tarkennetut ja uudet suomenkieliset nimet sekä *Rosa dumalis* -poukkoilu. Nämä ja enimmäkseen muutkin päivitykset on

perusteltu. Tämän toivomme ainakin syventävän ymmärrystä erityisesti nimimuutoksia kohtaan eli osaltaan vastaavan varsin yleisesti esitettyyn kysymykseen ”Miksi nimet muuttuvat”. Varsinaisia perusteluja on toisinaan syvennetty lukijoita mahdollisesti kiinnostavilla lisätiedoilla. Kuvilla teksteineen on myös informatiivinen merkityksensä koostemme elävöittämissä ohella.

Tietojen käytettävyydestä

Kaikkia Kasviatlaksessa olleita taksonia ei kelpuutettu mukaan nimistöluetteloomme (Kurtto ym. 2019) ja sen kahteen ensimmäiseen päivitykseen (Kurtto ym. 2020, 2021). Yleisimmin näissä tapauksissa on kyse siitä, että tiedot eivät riitä esiintymien luonnonvaraisuuden varmistamiseen. Tällaisia eroja jää yhä jäljelle, muistakin syistä (etenkin siksi, että Kasviatlaksen ja nimistöluettelon päivitykset tapahtuvat käytännön syistä hieman eri tahtiin). Edelleen on syytä painottaa, että luonnonvaraisuuden arviointia tietysti helpottaa, jos havaintoja on pelkän kenttäkortilla olevan rastin tai siihen liitetyn statuskoodin ohella täsmennetty tiedoilla esiintymän alkuperästä, laajuudesta, yksilömäärästä, iästä, kasvupaikan luonteesta ja niin edelleen. Joissakin tapauksissa näyttää siltä, että havainnoijat ovat tahitoneet tulkita vakinaisen ja satunnaisen esiintymisen käsitteitä kovin eri tavalla kuin ne

määriteltiin nimistöluettelomme johdannossa (Kurtto ym. 2019). Määritelmiin on suotavaa tarkasti tutustua.

Suomen Lajitietokeskus pitää yllä muita primääritietokantoja ja kerää tietoja myös muiden organisaatioiden tietojärjestelmistä. Näistä on Lajitietokeskuksen tietovarastoon kertynyt 17.10.2022 mennessä Suomesta julkisesti nähtävillä olevia putkilokasvihavaintoja 1 188 549. Ikävä kyllä emme kovinkaan paljon pysty käyttämään tietovaraston joihinkin järjestelmiin tallennettuja havaintoja eikä niitä ole mukana myöskään Kasviatlaksen kirjoissa (syistä tähän ks. Kurtto ym. 2020).

► Keväisessä kotkansiiven, *Matteuccia struthiopteris*, vallitsemassa lehdoissa on vielä valoa ja tilaa kevätukille, mutta kesällä suursaniaisen lehtipeite voi estää muiden kasvien toimeentulon.

Helsinki, Östersundom, kartanon purelehto 6.5.2014 ja 8.7.2013 L. Helynranta

ONOCLEACEAE helmisaniaiskasvit

- **Matteuccia struthiopteris** (L.) Tod. **kotkansiipi** strutbräken ▶ ● **Matteuccia struthiopteris** (L.) Tod. (lehto)kotkansiipi strutbräken

Suomenkielisen nimen täsmennys on tarpeen, koska suvussa on kaksi muutakin lajia, joista itäaasialaista idänkotkansiipeä (*Matteuccia orientalis*) on Suomessa viljeltynä.

PINACEAE mäntykasvit

Lisäyksiä

- 3 **Abies concolor** (Gordon & Glend.) Lindl. ex Hildebr. **harmaapihta** coloradogran

V. Lohja, Virkkala, Vallaantien S-puolella, pyörätien ja Vallaantien välissä (667957:333362); lehtipuulehto, tuore lehto; kaksi n. 50 cm korkeaa havupuun alkua 4.7.2013 J. Pykälä (H).

- ⊗3 **Pinus contorta** Douglas ex Loudon **kontortamänty** contortatall

U. Helsinki, Pasila, kaatopaikka 1967 V. J. Oinonen (H; det. L. V. Orlova 2006).

BUTOMACEAE sarjarimpikasvit

- **Butomus umbellatus** L. **sarjarimpi blomvass** ▶
 - **Butomus umbellatus** L. (iso)sarjarimpi blomvassSuomenkielisen nimen täsmennys on tarpeen, koska suvusta on toisinaan erotettu toinenkin laji eli pääalueltaan siperialainen pikkusarjarimpi (*Butomus junceus*).

▲ Pussikämmekä, *Dactylorhiza viridis*, on perinteisesti sisällytetty omaan yksilajiseen sukuunsa *Coeloglossum*, mutta molekyyli tutkimusten perusteella suku on haluttu yhdistää liuskakämmeköitten sukuun, *Dactylorhiza*. Pussikämmekä on vaatimattoman värinen, mutta monimuotoinen; pohjoisessa se on pienikokoinen, vähälehtinen ja -kukkainen.

Enontekiö, Saana 26.7.2016 H. Väre

ORCHIDACEAE kämmekkäkasvit

Coeloglossum Hartm. **pussikämmekät** grönkullor ▶ sisällytetään sukuun **Dactylorhiza** Nevski synonyymiksi

- **Coeloglossum viride** (L.) Hartm. **pussikämmekä** grönkulla ▶

- **Dactylorhiza viridis** (L.) R. M. Bateman, Pridgeon & M. W. Chase **pussikämmekä** grönkulla
Coeloglossum viride (L.) Hartm.

- **Coeloglossum viride × Dactylorhiza maculata = Dactyloglossum × conigerum** (Norman) Rauschert ▶
Dactylorhiza maculata × viridis = Dactylorhiza × conigera (Norman) B. Bock

Coeloglossum viride × Dactylorhiza maculata
Dactyloglossum × conigerum (Norman) Rauschert

Dactylorhiza Nevski liuskakämmekät handnycklar ►

Dactylorhiza Nevski liuskakämmekät handnycklar
Coeloglossum Hartm.

- **Dactylorhiza maculata** (L.) Soó täpläkämmekä fläcknycklar
- **Dactylorhiza maculata** subsp. **fuchsii** (Druce) Hyl. kielikämmekä skogsnycklar
Dactylorhiza fuchsii (Druce) Soó
Dactylorhiza fuchsii subsp. *psychrophila* (Schltr.) Holub
- **Dactylorhiza maculata** subsp. **maculata** maariankämmekä Jungfru Marie nycklar

► **Dactylorhiza maculata -ryhmä maariankämmekäryhmä**

- **Dactylorhiza fuchsii** (Druce) Soó kielikämmekä skogsnycklar *
Dactylorhiza maculata subsp. *fuchsii* (Druce) Hyl.
- **Dactylorhiza maculata** (L.) Soó maariankämmekä Jungfru Marie nycklar *
- **Dactylorhiza fuchsii** × **maculata** = **D. ×transiens** (Druce) Soó *

- **Dactylorhiza majalis** (Rchb.) P. F. Hunt & Summerh. toukokämmekä dubbelycklar

- **Dactylorhiza majalis** subsp. **baltica** (Klinge) H. Sund. baltiankämmekä baltnycklar
Dactylorhiza baltica (Klinge) Nevski

- **Dactylorhiza majalis** subsp. **lapponica** (Laest. ex Hartm.) H. Sund. lapinkämmekä sumpnycklar
Dactylorhiza lapponica (Laest. ex Hartm.) Soó
Dactylorhiza traunsteineri (Saut. ex Rchb.) Soó
Dactylorhiza traunsteineri subsp. *curvifolia* (F. Nyl.) Soó
Dactylorhiza traunsteineri subsp. *lapponica* (Laest. ex Hartm.) Soó

- ? **Dactylorhiza majalis** subsp. **sphagnicola** (Höppner) H. A. Pedersen & Hedrén luhtakämmekä mossnycklar
Dactylorhiza sphagnicola (Höppner) Soó

► **Dactylorhiza majalis -ryhmä toukokämmekäryhmä**

- **Dactylorhiza baltica** (Klinge) Nevski baltiankämmekä baltnycklar *
Dactylorhiza majalis subsp. *baltica* (Klinge) H. Sund.
- **Dactylorhiza sphagnicola** (Höppner) Soó luhtakämmekä mossnycklar *
Dactylorhiza majalis subsp. *sphagnicola* (Höppner) H. A. Pedersen & Hedrén
- **Dactylorhiza traunsteineri** (Saut. ex Rchb.) Soó kaitakämmekä sumpnycklar *
Dactylorhiza lapponica (Laest. ex Hartm.) Soó
Dactylorhiza majalis subsp. *lapponica* (Laest. ex Hartm.) H. Sund.
Dactylorhiza traunsteineri subsp. *curvifolia* (F. Nyl.) Soó
Dactylorhiza traunsteineri subsp. *lapponica* (Laest. ex Hartm.) Soó

▼ Luhtakämmekän, *Dactylorhiza sphagnicola*, lehdet ovat hyvin pystyjä ja täplättömiä ja huulen kuviointi paremminkin pienipisteinen kuin juovainen. Luhtakämmekää eniten muistuttavalla kaitakämmekällä, *D. traunsteineri*, on usein ainakin osin sirottavimmat ja yleensä täpläiset lehdet ja huulen kuviointi vallitsevammin juovainen

Kiuruvesi, Toukkasuo – Huttusuo – Liinalamminsuon Natura-alue 2.7.2022 O. Vainio.

► Pienuudestaan huolimatta mesikämmekä, *Herminium monorchis*, erottuu alkukesäisellä lettoniityllä hyvin vihertävänkeltaisten kukkiensa ansiosta. Valitettavasti laji on Suomesta hävinnyt.

Viro, Saarenmaa, Sörven niemimaa 23.6.2018 L.Helynranta

- **Dactylorhiza incarnata × maculata**
- **Dactylorhiza incarnata × maculata** subsp. **fuchsii**
Dactylorhiza fuchsii × incarnata
- **Dactylorhiza incarnata × maculata** subsp. **maculata**
- **Dactylorhiza incarnata × majalis**
- **Dactylorhiza incarnata × majalis** subsp. **lapponica**
Dactylorhiza incarnata × lapponica
Dactylorhiza incarnata × traunsteineri
- **Dactylorhiza maculata × majalis**
- **Dactylorhiza maculata** subsp. **fuchsii × majalis**
subsp. **lapponica = Dactylorhiza ×juenensis**
Perko
Dactylorhiza fuchsii × lapponica
Dactylorhiza fuchsii × traunsteineri
- **Dactylorhiza maculata** subsp. **maculata × majalis**
subsp. **lapponica**
Dactylorhiza lapponica × maculata
Dactylorhiza maculata × traunsteineri
- ▶
- **Dactylorhiza fuchsii × incarnata**
- **Dactylorhiza fuchsii × traunsteineri**
Dactylorhiza fuchsii × lapponica
Dactylorhiza maculata subsp. *fuchsii × majalis* subsp. *lapponica*
- **Dactylorhiza incarnata × maculata**
- **Dactylorhiza incarnata × traunsteineri**
Dactylorhiza incarnata × lapponica
Dactylorhiza incarnata × majalis subsp. *lapponica*
- **Dactylorhiza maculata × traunsteineri = D. ×juenensis** (Brand) Soó
Dactylorhiza lapponica × maculata
Dactylorhiza maculata subsp. *maculata × majalis* subsp. *lapponica*

Liuskäkämmeköitten, *Dactylorhiza*, fylogeniaa on viime aikoina selvitetty paljon (Brandrud ym. 2020), mutta taksonomiset päätelmät ovat edelleen ristiriitaisia. Pohjois-Euroopan lajistoa on tutkittu molekyyliomenetelmien etenkin Ruotsissa (Hedrén

1996, Hedrén ym. 2001, Nordström & Hedrén 2009, Ståhlberg 2009), mutta myös Venäjällä (mm. Sipunov & Efimov 2015). Suomalaisia kasveja ei juuri ole sisällytetty näiden tutkimusten aineistoihin, ja käsitys suvun lajistosta meillä on hatarampi kuin Skandinaviassa. Yksiläjisen pussikämmeköiden suvun, *Coeloglossum*, asema *Dactylorhiza*-sukuun nähden on kiistanalainen. Morfologialtaan omaperäinen pussikämmekä näyttää olevan suppeamman *Dactylorhiza*-suvun sisarlaji, ja se voitaisiin käsitellä erillisenä sukuna, mutta viime vuosina sen sisällyttäminen *Dactylorhiza*an on tullut vallitsevaksi (mm. Brandrud ym. 2020). Näin on nyt menetelty myös tässä päivityksessä.

Erityisen vaikean ryhmän Pohjoismaissa muodostavat punäkämmekän, *Dactylorhiza incarnata* (2n=40), sekä maariankämmekäryhmän lajien *D. fuchsii* (2n=40) ja *D. maculata* (2n=80) välisten toistuvien risteytymisten ja kromosomistojen kahdentumisen seurauksena kehittyneet morfologialtaan ja ekologialtaan erilaistuneet itsenäiset tetraploidit (2n=80) populaatiot. Risteytymisen suhteellisen nuorta, eivätkä näiden populaatioiden morfologiset erot ole aina kovin suuria. Lisäksi risteytymistä ja takaisinristeytymistä tapahtuu edelleen ainakin jossain määrin. Suomessa näitä kasveja on yritetty ymmärtää, mutta vain morfologisista perusteista (mm. Räsänen & Saari 1987, Kämäräinen 2016). Tässä päivityksessä nämä risteymäsyntyiset taksonit on koottu toukokämmekäryhmäksi, *D. majalis*-ryhmä, ja käsitelty lajitasolla varsinkin Ruotsissa noudatetun alalajitason asemesta. Molekyyliutkimusten perusteella *D. traunsteineri* ja *D. baltica* ovat syntyneet *D. incarnatan* ja *D. fuchsii* risteytymisen tuloksena ja *D. sphagnicola* puolestaan on kehittynyt *D. incarnatan* ja *D. maculatan* risteymästä. Sekä *D. traunsteineri* että *D. sphagnicola* sisältävät enemmän tai vähemmän suppea-alaisia rotuja, jotka eroavat morfologisilta piirteiltään toisistaan.

Luhtäkämmekän, *Dactylorhiza sphagnicola*, erottaminen punaja maariankämmekän uusista risteymistä ja lehdiltään täplätömistä kaitäkämmeköistä on vaikeaa, ja lajin kuulumista Suomen kasvistoon onkin pidetty epävarmana semminkin, kun sen on yleensä katsottu olevan läntisen ja lounaisen Skandinavian ja luoteisen Keski-Euroopan laji (Hedrén ym. 2012). Eikä luhtäkämmekän kasvamista meillä ole vielä todistettu molekyyliomenetelmillä. Kuitenkin joidenkin populaatioiden kasvit ovat morfologisilta tuntomerkeiltään luhtäkämmekään täysin sopivia, minkä totesi myös ruotsalainen kämmekätutkija Mikael Hedrén hänelle lähetetystä oheisesta valokuvasta. Morfologisista perusteista luhtäkämmekän kysymysmerkki onkin nyt muutettu hyväksytyyn alkuperäislajin symboliksi. Räsänen ja Saari (1987) ilmoittivat *D. sphagnicolan* Pohjois-Karjalasta, mikä on voinut johtaa epävarmaksi arvioituun levinneisyystietoon Eccariuksen (2016) liuskäkämmekämonografiassa. Tiedossani (PU) ei ole, mihin perustuvat Birkedalin (2020) Pohjolan orkideat -kirjassa olevan luhtäkämmekän levinneisyyskartan Suomen pisteet Ahvenanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Peräpohjolassa ja itäisimmässä Pohjois-Karjalassa.

- **Herminium monorchis** (L.) R. Br. **mesikämmekä** honungsblomster ▶ ● **Herminium monorchis** (L.) R. Br. **(letto)mesikämmekä** honungsblomster
- Laji edustaa Euroopassa yksin 50-lajista sukuaan, jonka pääalue sijaitsee Himalajalla ja Itä-Aasiassa. Suomen viimeiset lettomesikämmekät hävisivät 1970-luvulla.

- **Liparis loeselii** (L.) Rchb. **kiiltovalkku** gulyxne ► ● **Liparis loeselii** (L.) Rchb. **(letto)kiiltovalkku** gulyxne
Laji edustaa Euroopassa yksin peräti noin 420-lajista sukuun, jonka pääalue sijaitsee subtrooppisilla ja trooppisilla seuduilla niin Vanhassa maailmassa kuin Uudessa maailmassa.

IXIOLIRIACEAE liiriakasvit

- ⊗3 **Ixiolirion tataricum** (Pall.) Schult. & Schult. f. **liiria** bergliija
► ⊗M **Ixiolirion tataricum** (Pall.) Schult. & Schult. f. **(tataari)liiria** bergliija
Tataariiriiria on etu- ja keskiaasialaisen neljälajisen sukunsa laaja-alueisin (Turkista ja Arabian niemimaalta Luoteis-Kiinaan) edustaja, jota viljellään komeiden vaaleansinisten – tummanviolettien kukkiensa vuoksi koristekasvina. Laji on tavattu Suomessa 1968 Helsingin Vuosaaressa ”1966 tuodulla vielä kylvämättömällä nurmikkomullalla” (T. Ahti (H)).

ASPARAGACEAE parsakasvit

- Ornithogalum** L. **valkotähdkikit** stjärnlokar ► **Ornithogalum** L. **liijätähdkikit** stjärnlokar

Suvun suomenkielinen nimi on kokenut muutossarjan linnunmaidot ► tähdkikit ► valkotähdkikit ► liijätähdkikit. Viimeisin muutos, joka on toteutettu jo vuoden 2018 lopulla, johtuu siitä, että suvussa on myös kelta- ja oranssikukkaiset lajit.

Lisäys

- ⊗3 **Silla sardensis** (Whittall ex Barr & Sugden) Speta **sinikevätähti** liten värstjärna
Chionodoxa sardensis Whittall ex Barr & Sugden
V. Lohja, Lieviö, Mäntylän N-puolella (668999:335018), maankaatopaikka, yksi yksilö 12.5.2007 J. Pykälä 30856 (H); Salo, Perniö, Vihiniemi (6677613:3292942), maakasoilla, 1 yksilö 4.5.2021 L. Viitanen (Laji.fi).

◀ **Kiiltovalkku**, *Liparis loeselii*, edellisvuotisine versoineen saraisella letolla. Suomessa laji on tavattavissa vain parilla paikalla läntisellä Ahvenanmaalla.

Viro, Saarenmaa, Sörven niemimaa, Lõun loiston lähistö 23.6.2018 L. Helynranta

JUNACEAE vihviläkasvit

Lisäys (myös *Juncus bufonius* -ryhmään)

- ? **Juncus bufonius** × **minutulus**

V. Lohja, Ventelä, Harhamaan W-puolella (66903:33398). Avohakaton OMT-metsän läpi kulkeva traktoritie 12.8.2001 J. Pykälä 20757b (H).

Juncus bufonius -aggregaatin taksonomia on yhä kiistanalainen. Muun muassa heksaploidisen konnanvihvilän, *J. bufonius* [s. str.], ja tetraploidisen nölläisenvihvilän, *J. minutulus*, morfologisesta erotettavuudesta ja sen myötä jälkimmäisen taksonomisesta asemasta on kovinkin erilaisia käsityksiä. Laajin sekä sytologiaan että morfologiaan pohjautuva selvitys aiheesta (Rooks ym. 2011) päätyi siihen, että konnan- ja nölläisenvihvilää ei ole mahdollista erottaa morfologisesti edes tilastollisin monimuuttujamenetelmin ja että usein diagnostisina pidetyt kukka- ja hedelmätuntomerkit voivat vaihdella jopa saman yksilön kukkien välillä. Tältä pohjalta vähintäänkin risteymien määrittäminen morfologian perusteella vaikuttaa kovin uskaliaalta.

- **Juncus gerardii** Loisel. **suolavihvilä** salttäg ► ● **Juncus gerardi** Loisel. **suolavihvilä** salttäg
Nykyisten kasvien nimitysääntöjen mukaan lajimääreen alkuperäinen kirjoitusasu *gerardi* on sallittu ja sen myöhempi muuttaminen asuun *gerardii* on väärin. Englanniksi asian selitys on tällainen: "The original spelling is permissible under Shenzhen ICN Rec. 60C.2, since the given name Gerard or Gérard, which dates at least to the Early Middle Ages when Latin was the international language of Europe, has a well-established latinized form and is not correctable under Shenzhen ICN 60.8". ICN Rec. 60C.2 sanoo: "New epithets based on personal names

▼ **Valkotähdkikien** suvun **sarjätähdkiki**, *Ornithogalum umbellatum*, on tavattu Suomessa joitakin kertoja jotenkin istutuspaikoiltaan jonkin matkaa karanneena.

Helsinki, Lapinlahti 14.6.2008, L. Helynranta

◀ **Sinikevättähteä, *Scilla sardensis*, luonnehtivat pienehköt kukat, joiden kokosiniset kehäliuskat eivät käänny täysin siirottaviksi. Laji on kotoisin Izmirin (muinaisen Smyrnan) seudulta Aasian Turkin länsirannikolta (Sardes oli aikoinaan Lyydian kuningaskunnan pääkaupunki).**

Helsinki, Kumpula, kasvitieteellinen puutarha 27.4.2016 P. Uotila.

CYPERACEAE sarakasvit

- ⊙ **Carex macloviana** D'Urv. **sopulinsara** lämlestarr ▶
- ⊙ **Carex macloviana** d'Urv. **sopulinsara** lämlestarr
- **Eriophorum russeolum** Fr. ex. Hartm. **ruostevilla** rostull ▶
- ▶ ● **Eriophorum russeolum** Fr. ex Hartm. **ruostevilla** rostull

POACEAE heinäkasvit

- **Catabrosa aquatica** (L.) P. Beauv. **vesihilpi** källgräs ▶
- **Catabrosa aquatica** (L.) P. Beauv. **(hete)vesihilpi** källgräs

Laji edustaa Euroopassa yksin seitsemänlajista sukuaan ja on sen selvästi laaja-alueisin edustaja (suurin osa Euraasiaa, Luoteis-Afrikka, lauhkea Pohjois-Amerikka).

that have a well-established latinized form should maintain the traditional use of that latinized form". Shenzhen ICN 60.8 puolestaan toteaa: " However, epithets formed in accordance with Rec. 60C.1 are not correctable". Shenzhen ICN tarkoittaa julkaisua International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Shenzhen Code) vuodelta 2018. Tämän "nimistökoodin" artikloihin ja suosituksiin (Rec.) viitataan edellä ilmevään tyyliin niiden numerolla, jota edeltää akronyymi ICN (International Code of Nomenclature). "Koodin" kiemuroihin voi yrittää perehtyä osoitteissa www.iapt-taxon.org/nomen/main.php ja www.iaptglobal.org/shenzhen-code, joista jälkimmäisessä opus on saatavissa useilla kielillä.

▼ **Vesihilpi, *Catabrosa aquatica*, on löytänyt uudiskasvupaikkoja viljavista ojista.**

Oulu, Äimärautio, ryhmäpuutarhan tuntuma 18.7.2008, L. Helynranta

▼ **Suolavihvilä, *Juncus gerardi*, on Suomen merenrantojen alaosien yleisimpiä ja runsaimpia kasvilajeja.**

Helsinki, Melkki 14.8.2006, L. Helynranta

- **Danthonia decumbens** (L.) DC. hina knägräs ►
- **Danthonia decumbens** (L.) DC. (**niitty**)hina knägräs Suomenkielisen nimen täsmennys on tarpeen, koska suvussa on 25 muutakin lajia.

- **Echinochloa colona** (L.) Link **tipunhirssi** kycklinghirs ► ○ **Echinochloa colonum** (L.) Link **tipunhirssi** kycklinghirs

Linné antoi tipunhirssille nimen *Panicum colonum*. Varsin perusteellista keskustelua on käyty siitä, onko lajimääre *colonum* adjektiivi vai substantiivi. Jos se ymmärretään adjektiiviksi (mm. Nicolson 1986, Michael 2009), se saa sukunimen *Echinochloa* sukua (feminiini) noudattaen muodon *colona* ('muokattu, viljelty'), mutta substantiiviksi (yksikön nominatiiviakkusatiiviksi) käsitettynä (mm. Ward 2005) se on puolestaan taipumaton eli sukunimen sijaan katsomatta aina muotoa *colonum* (< lat. *colonus*, 'maanviljelijä, farmari'). Viime aikoina monet arvostetut taksonomiset tietokannat (mm. Euro+Med, IPNI, POWO, WCSP) ovat päätyneet jälkimmäiseen ratkaisuun, jota on siten syytä seurata Suomenkin kasvien nimestössä (vaikka asia vaikuttaa varsinkin meikäläisittäin kovin vähäpätöiseltä, koska laji on tavattu Suomessa vain joitakin kertoja satunnaistulokkaana).

Lisäyksiä

- **Echinochloa muricata** var. **microstachya** Wiegand **otalännenkananhirssi** *
- **Echinochloa muricata** var. **wiegandii** (Fassett) Mohlenbr. **vihnelännenkananhirssi** *

Hoste ja Verloove (2022) valaisivat hiljattain ansiokkaasti lounaisessa Euroopassa tavattujen kananhirssien taksonomiaa. He pitivät perusteltuna erottaa luontaisena pohjoisamerikkalaisesta lännenkananhirssistä kolme muunnosta, joista Suomesta tallennetuissa näytteissä on läsnä kaksi. Niistä vihneellinen var. *wiegandii* vallitsee: puolen sataa näyttein vahvistettua löytöpaikkaa maakunnissa V, U, St, EH, EP ja OP vuodesta 1924 nykypäiviin etenkin satamissa, myllyjen liepeillä ja myllytysjätteen läjityspaikoilla. Noin ¾ havainnoista 2000-luvun alkuun mennessä tehtiin ajanjaksoina 1947–67 ja 1974–1984, mikä yhdessä löytöpaikkojen luonteen kanssa kertoo saapumisesta pohjoisamerikkalaisen viljan – ensin vehnän ja sitten maissin – mukana. Jälkimmäisellä jaksolla vektorina toimi myös pohjoisamerikkalainen auringonkukansiemen. Var. *microstachya* näyttää tavatun vain Kuopiossa 1953 ja Turussa 1957 ja 1965 kaiketi vehnätulokkaana sekä Naantalissa ja Hämeenlinnassa 1980-luvulla ilmeisesti maissitulokkaana.

Ainakin vielä lännenkananhirssi on jäänyt Suomessa satunnaiseksi, mutta alkuaan euraasialainen sukulaisensa **rikkakananhirssi**, *Echinochloa crus-galli*, vaikuttaa olevan vakiintumassa tai jo vakiintunut peltorikkakasvina usein paikoin Etelä-Suomessa (ainakin A Jomala, V Parainen, U Hanko, Helsinki, Inkoo, ES Lemmi, Luumäki ja Taipalsaari). Vuonna 2021 lehdetkin kirjoittivat aiheesta otsikoin "*Hirvittää jos se pääsee kunnolla leviämään*" – *Suomen ilmastolle epätavallinen kananhirssi valtaa peltoja Etelä-Karjalassa* (Maaseudun Tulevaisuus) ja "*Maailman pahin rikkakasvi*" levisi Lemille – *Viljelijä Markku Tikan pelto saastui perusteellisesti, kun vieraslaji alkoi itää lämpimän kesän aikana* (Etelä-Saimaa). Vakiintumisen varmistaminen vaatii vielä joidenkin vuosien seurannan, mutta näillä näkymin lajin suomalaisen status on todennäköisesti muuttuva vakiintuneeksi uustulokkaaksi tulevissa päivityksissämme.

◀◀ **Otalännenkananhirssin, *Echinochloa muricata* var. *microstachya*, vihneetön kukinto (vas.) saavuttaa usein muhkeat mitat.**

◀ **Vihnelännenkananhirssillä, *Echinochloa muricata* var. *wiegandii*, kukinto (oik.) jää tavallisesti pienemmäksi ja siitä sojottaa eripituisia vihneitä.**

Hämeenlinna, Kantola, Vanajan Myllyn kaatopaikka 23.8.1986 R. Lampinen 1793 (TUR), ja Turku, Pansio, merenrannan täytemaa 1.9.1967 I. Kause & E. Seikkula (TUR).

▲ Hina, *Danthonia decumbens*, erottuu avoimilla kasvupaikoillaan tiukkoina pikku mättäinä, vaikkakin tapaa olla niukka.

Helsinki, Östersundom, Konungskärr 18.8.2011, L Helynranta

⊗ **Hordeum aegiceras** Nees ex Royle **sarviohra**
Laji on tavattu Suomesta ainoastaan vuonna 1903, Hämeenkyrön (St) Kalkunmäellä ulkomaisella siemenellä kylvetyssä kaurapellossa (A. A. Sola; H) sekä Hattulan (EH) Pelkolassa kanadalaisen kauran seassa (H. Lindberg; H). Kyseessä on kuusitahoinen ohra, jonka ulkohelpeessä on omintakeinen kolmihaarainen lisäke, kuin pikkuinen sarvi (*aegiceras* = vuohen sarvi). Lajin katsotaan olevan kotoisin Kiinasta, Mongoliasta ja Tiibetistä.

⊗ **Hordeum violaceum** Boiss. & Hohen. **sinipunaohra** violkorn ▶
⊖ **Hordeum brevisubulatum** (Trin.) Link **aasianohra**
Hordeum violaceum Boiss. & Hohen.

○3 **Schedonorus arundinaceus** subsp. **uechtritizianus** (Wiesb.) H. Scholz & Valdés **rehuruokonata** vallsvingel
Festuca arundinacea var. *aspera* (Mutel) Asch. & Graebn.
▶ ○3 **Lolium arundinaceum** subsp. **uechtritizianum** (Wiesb.) B. Bock **rehuruokoraiheinä**
Festuca arundinacea var. *aspera* (Mutel) Asch. & Graebn.
Schedonorus arundinaceus subsp. *uechtritizianus* (Wiesb.) H. Scholz & Valdés
▶ ○3 **Lolium arundinaceum** subsp. **uechtritizianum** (Wiesb.) M. Hassl. **rehuruokoraiheinä** vallsvingel
Festuca arundinacea var. *aspera* (Mutel) Asch. & Graebn.
Schedonorus arundinaceus subsp. *uechtritizianus* (Wiesb.) H. Scholz & Valdés
Kurto ym. (2020) lisäsivät tämän heinän *Schedonorus*-suvussa Suomen putkilokasvien luetteloon ja sitten (Kurto ym. 2021) siirsivät sen *Lolium*-sukuun, mutta virheellisin auktorein ja ruot-sinkielisen nimen vahingossa pois jättäen. Käyvän alalajikombinaation koko julkaisuviite on (Wiesb.) M. Hassl., Fl. German. [M. Hassler & T. Muer] 1675 (2022).

Lisäys

○M **Phalaroides arundinacea 'Picta'** viiruhelppi randgräs

Ruokohelven yleisesti koristeeksi viljelty lehdiltään valkojuovainen lajike, jota näkee melko yleisesti maan tai puutarhajätteen mukana kulkeutuneena läjitysalueilla ja toisinaan myös mm. niityillä.

Trisetum Pers. **kaurakkeet** glanshavren ▶ **Trisetum** Pers. **keltakaurat** gullhavren

○ **Trisetum flavescens** (L.) P. Beauv. **keltakaurake** gullhavre ▶ ⊖ **Trisetum flavescens** (L.) P. Beauv. **niittykeltakaura** gullhavre

○ **Trisetum paniceum** (Lam.) Pers. **tupsukaurake** tofshavre ▶

○ **Trisetaria panicea** (Lam.) Paunero **tupsukauranen** tofshavre
Trisetum paniceum (Lam.) Pers.

● **Trisetum spicatum** (L.) K. Richt. **tähkäkaurake** fjällhavre
▶ ● **Koeleria spicata** (L.) Barberá, Quintanar, Soreng & P. M. Peterson **tähkäkaurake** fjällhavre

Trisetum spicatum (L.) K. Richt.

● **Trisetum subalpestre** (Hartm.) Neuman **lapinkaurake** venhavre ▶

● **Koeleria subalpestris** (Hartm.) Barberá, Quintanar, Soreng & P. M. Peterson **lapinkaurake** venhavre
Trisetum subalpestre (Hartm.) Neuman

Laajasti käsitetty suku *Trisetum* Pers. on useissa DNA-perustaisissa tutkimuksissa todettu polyfyleettiseksi. Niinpä sen Suomessa vakinaisista lajeista sukuun jää vain tyyppilajinsa *T. flavescens* ja kaksi muuta on viime aikoina sijoitettu joko sukuun *Trisetaria* tai sukuun *Koeleria*. Viimeksi mainittu vaihtoehto vaikuttaa perustellummalta ja on otettu tässä käyttöön seuraten Barberán ym. (2019) luokittelua. Kansalliset nimet on kuitenkin säilytetty ennallaan.

PAPAVERACEAE unikkokasvit

Lisäyksiä

? **Hypocoum leptocarpum** Hook. f. & Thomson kiinanliuskiokinesisk fjärilsrök
Ks. Taivaalkoski, Hanhela (7283:3565), vihanneskasvitarha [ei kerääjän nimeä] 8.8.2004 (OULU). – Määrittys epävarma.

OM **Papaver fauriei** (Fedde) Fedde ex Miyabe & Tatew. soraunikko

OM **Papaver fauriei** subsp. **shimshirense** (Tatew.) Hideki Takah. **kuriiliensoraunikko** kurilervallmo
Papaver miyabeanum Tatew.

KP. Kokkola, Hopeakivenlahti (70914:33067), puutarhajätealueen kompostiauma, yksi yksilö 19.9.2021 J. Särkkä 121/21 (herb. J. Särkkä).

Alalajista *shimshirense* (lajina *Papaver miyabeanum*) on aiemmin käytetty suomenkielistä nimeä japaninunikko, mutta kasvi on luontaisena läsnä vain Venäjälle kuuluvassa Kuriilien saaristossa. Subsp. *fauriei* eli rishirinsoraunikko on Japanin Hokkaidon saaren kupessa sijaitsevan Rishiri-tulivuorisaaaren endemiitti. Alalajeina käsitteily pohjautuu Takahashin ja Yamagishin (2020) hiljattaiseen selvitykseen.

RANUNCULACEAE leinikkikasvit

● **Actaea erythrocarpa** (Fisch. & C. A. Mey.) Freyn **punakonnanmarja** röd trolldruva ▶ ● **Actaea erythrocarpa** (Fisch.) Freyn **punakonnanmarja** röd trolldruva

▲ **Punakonnanmarja, *Actaea erythrocarpa*, elävöittää Pohjois-Suomen lehtoja etenkin kuulaanpunaisilla marjoillaan.**

Muonio, Pallasjärvi, Pyhäjoen luontopolku 2.9.2012 L. Helynranta

Lisäyksiä

Clematis alpina -ryhmä alppikärhöryhmä

Ryhmään kuuluvat luettelomme lajeista siperiankärhö, *Clematis sibirica*, ja seuraavassa lisättävä ohotankärhö, *C. ochotensis*. Ryhmän nimilajia **alppikärhöä**, *C. alpina* (L.) Mill., ei tietääksemme ole tavattu karkulaisena Suomessa. Ryhmänimi on tarpeen ottaa käyttöön sen vuoksi, että sen mainitut lajit on myös ymmärretty *C. alpinan* roduiksi ja että sen jäsenet eivät välttämättä ole määritettävissä ryhmätasoa tarkemmin.

O3 **Clematis ochotensis** (Pall.) Poir. **ohotankärhö** amurklematis *

U. Helsinki, Maununneva (6682648:3384060), 40 cm yks. köynnöstäen pikku pihlajassa, ulkoilutien laita 6.6.2012 T. Hietanen (H-ark) (det. P. Alanko kuvista). – Paikka sijaitsee ison lumenkaatoaikan tuntumassa (AK).

●1 **Ficaria verna** Huds. **mukulaleinikki** svalört ▶

●1 **Ficaria verna** Huds. (**hertta**)**mukulaleinikki** svalört
Suvun lajimäärä vaihtelee eri lähteissä sen mukaan, luetaanko osa taksoneista *Ficaria verna* roduiksi vaiko erillisiksi lajeiksi. Jotkut katsovat lajeja olevan jopa seitsemän, mutta yleisesti hyväksytään kolme lajia eli *Ficaria verna* lisäksi pääasiassa lounaisaasialaiset pikkumukulaleinikki (*F. fascicularis*) ja roso-mukulaleinikki (*F. ficarioides*).

◀ **Kuriiliensoraunikko, *Papaver fauriei* subsp. *shimshirense*, muistuttaa siperianunikkoo, *P. croceum*, ja kuuluu sen kanssa suvun niukkalajiseen sektioon *Meconella*. Kuvassa Kokkolan kompostialueelta tallennettu näyte.**

Kuva J. Särkkä

CRASSULACEAE maksaruohokasvit

Lisäys

03 *Phedimus ellacombeanus* (Praeger) 't Hart pääskynmaksaruoho japonskt fetblad

Koristekasvina viljeltävää pääskynmaksaruohoa on tavattu lähinnä maatulokkana puutarhajätealueilla ja kaatopaikoilla. Se on kamsatkanmaksaruohoa vaaleamman vihreää ja sen lehdet ovat leveämpiä, ± vastapuikeita ja noin puolivälistä alkaen (usein epäsäännöllisesti) monihampaisia. Pääskynmaksaruoho olisi ilmeisesti parhaiten sijoitettavissa kamsatkanmaksaruohon muunnoksena, mutta tällaista kombinaatiota ei ole julkaistu (kuten ei myöskään kombinaatiota alalajitasolla); ainoa käytettävissä oleva nimi *Phedimus*-suvussa on *P. ellacombeanus*, vaikka kasvi tuskin ansaitsee lajitason käsittelyä. Pääskynmaksaruoho on kotoisin Japanista ja Koreasta.

FABACEAE hernekasvit

Lisäys

Chamaecrista (L.) Moench tunnokit ginstkassiasläktet

? *Chamaecrista nictitans* (L.) Moench vinkkitunnokki

U. Helsinki, Herttoniemi, Kipparlahden itärannalla Öljynpuristamo Oy:n sataman kuljetintunnelin alla (66769:33906); satamaan tuotu mm. soijaa ja auringonkukansiemeniä N-Amerikasta; 22.7.1983 A. Kurto 4317 (H). – Määrittys epävarma.

Pääosin trooppiseen ja subtrooppiseen tunnokkien sukuun kuuluu noin 365 lajia, joista vinkkitunnokki on pohjoisimpia (luontaisena Pohjois-Amerikan Isojenvärvien alueelle asti pohjoiseen).

▼ **Mukulaleinikki**, *Ficaria verna*, asettuu usein nurmikoille ja levittäytyy niillä toisinaan mittaviksikin kasvustoiksi. Varhainen ja kaunis kukinta sekä runsas mukulointi takaavat kitkemiseltä ja leikkaamiselta säästymisen.

Helsinki, Roihuvuoren liikuntapuisto, 13.5.2008, L. Helynranta

▲ **Myllyruisvirna**, *Vicia villosa* subsp. *varia*, on tavattu Suomessa muutamilla paikoilla satunnaisena viljatu-lokkaana. Lajin nimirodusta (peltoruusvirna) poiketen versojen karvaisuus on huomaamatonta, kukkia on tertuissa enintään tusinan verran ja verhiönhampaat ovat lyhyitä.

Teneriffa, Pinolers, 880 m 15.5.2011 L. Helynranta.

Lisäys

⊗ *Medicago monspeliaca* (L.) Trautv. ranskanmailanen fransklusern

Trigonella monspeliaca L.

EH. Janakkala, Turenki, viljavarasto, hietikolla vehnän, rukiin ja kauran seassa, 1 yks., 7.9.1962 E. Piispala (H).

Laji näyttää saavuttaneen Suomen Ukrainan suunnalta tuodun vehnän tai rukiin mukana (Suominen 1979), vaikka sen nimet, mukaan lukien lajimääre *monspeliaca*, viittaavatkin Ranskaan.

○ *Trigonella smallii* Coulot & Rabaute intianmesikkä dvärgsötväppling

Melilotus indicus (L.) All. ►

○ *Trigonella berardi* (Medik.) Sennikov intianmesikkä dvärgsötväppling

Melilotus indicus (L.) All.

Trigonella smallii Coulot & Rabaute

Edellisessä Suomen putkilokasvien luettelon päivityksessä (Kurto ym. 2021) intianmesikän nimeksi uudessa suvussa annettiin vasta vuonna 2013 julkaistu *nomen novum* eli korvikenimi *Trigonella smallii*, mutta kun nimen *Melilotus berardi* Medik. 1787 katsotaan tarkoittavan samaa lajia (Sennikov & Tojibaev 2021), on sen lajimääre otettava käyttöön uudessakin suvussa.

○1 *Vicia villosa* subsp. *varia* (Host.) Corb. myllyruisvirna

kvarnvicker ► ○1 *Vicia villosa* subsp. *varia* (Host) Corb. myllyruisvirna kvarnvicker

ROSACEAE ruusukasvit

Lisäys

? **Alchemilla kolaënsis** Juz. kuolanpoimulehti koladagg-käpa

KIL. Muonio, Kihlanki (750:335) 8.7.1915 J. Montell (TURA).

Kuolanpoimulehti kuuluu puutteellisesti tunnettuun pohjoiseen lajiryhmään, josta museoissamme ei ole kunnollista vertailumateriaalia, joten Stefan Ericssonin epävarmaa määrittystä vuodelta 1993 ei ole pystytty varmentamaan.

⊗ **Poterium verrucosum** Link ex D. Don **välimerenluppu** värtimpinell ▶ **Poterium verrucosum** Link ex G. Don **välimerenluppu** värtimpinell

Skotlantilaiset botanistiveljekset George Don (1798–1856) ja David Don (1799–1841) menevät kasvien auktorisiteerauksissa varsin usein sekaisin. Molemmat esiintyvät auktoireina tuhansissa nimissä ja joissakin myös yhdessä (mm. *Ranunculus uncinatus* D. Don ex G. Don, *Cedrus deodara* (Roxb. ex D. Don) G. Don). Heidän isänsä George Don sr. (1764–1814) on muutamien nimien auktorina pelkkä Don. Ja sitten on vielä muuan englantilainen botanisti ja puutarhuri James Donn (1758–1813) eli auktorina Donn. Tarkkana pitää olla.

Lisäyksiä

▲ **Rosa balsamica** Besser **sulkaruusu** flikros

Rosa tomentella Léman

Rosa obtusifolia auct.

A. Lemland, Järsö, på hällmarken strax W om parkeringsplatsen vid Lillbjörkövägen ca 100 m NW om den höga telemasten (667704:311024) 21.6.2014 C.-A. Hæggström (H-ark; vägkant, en ca 1,5 m hög buske), 27.6.2015 C.-A. Hæggström 10023 & E. Hæggström (H), 11.6.2019 C.-A. Hæggström (H-ark; sänka på hällmark, en buske med talrika knoppar).

Laji kuuluu ruusujen taksonomisesti hankalimpaan *Caninae*-sektioon ja kasvaa luonnostaan pääasiassa Etelä- ja Keski-Euroopassa, mistä yltää pohjoiseen Etelä-Skandinaviaan (Kurto ym. 2004). Lemlandin esiintymän statukseksi on tässä annettu "alkuperäinen, uusi, satunnainen" perusteenaan ajatus ainokaisen pensaan saapumisesta paikalle omin avuin äskettäin.

▪ **Rosa caesia** × **sherardii**

A. Jomala, Ramsholmen (6687:3104) 17.9.1908 B. Florström (H) (det. I. Buzunova 2000, H. Väre 2020); Lumparland, Lumpo, bilvägen mot Furuholm, stranden och den lilla klippuden (hårt färbetade) (6690-6691:3125) 27.7.2008 C.-A. Hæggström & E. Hæggström (H-ark) (määrittys epävarma).

OM **Rosa Grootendorst-Ryhmä neilikkaruusut** neilikros

V. Lohja, Moisio, Moisiohaan NE-puolella, Suintiantien varsi, S-puoli (66861:33404), maankaatopaikka 9.7.2005 J. Pykäälä 27206 (H) (det. P. Alanko & H. Väre 2006).

Neilikkaruusujen perimässä on kurturuusua, *R. rugosa*, ja jotain tai joitain muita ruusuja (Väre ym. 2021).

▶ **Heleäorjanruusu**, *Rosa dumalis*, tuottaa usein runsaasti koristeellisia kiulukoita, joiden kärjessä verhiö liuskahampaisine, ylviistoine – siirtovine liuskoineen säilyi pitkään kruununa.

Helsinki, Östersundom, Mutars 17.9.2011 L. Helynranta

● **Rosa vosagiaca** (N. H. F. Desp.) Deségl. **heleäorjanruusu** kal nyponros *

Rosa dumalis auct. ▶

● **Rosa dumalis** Bechst. **heleäorjanruusu** kal nyponros *

Rosa vosagiaca (N. H. F. Desp.) Deségl.

Bakker ym. (2019) toistivat jo Grahamin ja Primavesin (1993) aiemmin esittämän näkemyksen, että saksalaisen luonnontutkijan ja metsänhoitajan Johann Matthaeus Bechsteinin (1757–1822) vuonna 1810 tieteelle uutena kuvaama laji *Rosa dumalis* on heleäorjanruusun ja toisen sektorin *Caninae* ruusulajin risteymä. Näkemys ulotettiin myös Loosin (1996) valitsemaan kasvin neotyypinäytteenä ja tarkoitti sitä, että heleäorjanruususta tulisi käyttää tieteellistä nimeä *R. vosagiaca* (N. H. F. Desp.) Deségl. 1874. Kuitenkin hiljattain Reichert (2021) katsoi, että Bechsteinin kuvaus ja Loosin tyyppitelu todella tarkoittavat heleäorjanruusua ja että nimi *R. vosagiaca* on nuorempana synonyymina laitton (illegitimate). Niinpä Suomessakin on syytä palata jo tutuksi tulleeseen nimeen *R. dumalis*.

◀ **Viitapihlaja-angervo**, *Sorbaria sorbifolia*, leviää myös siemenistä ja pystyy asettumaan jopa tekoympäristöjen ahtaisiin rakoihin, niin kuin nämä kesä- ja syysasuiset pensaas osoittavat.

Helsinki, Myllypuro, Tuulimyllyntie 19.8.2015 L. Helynranta ja Punavuori, Hietalahdenallas 21.10.2015 A. Kurtto.

noksina var. *sorbifolia* ja var. *stellipila* Maxim., joiden välimuodoiksi edellä mainitut lehdtään ± niukasti tähtikarvaiset kasvit voitaneen tulkita. Toisinaan muunnosten eroksi väitetään myös hedelmien kaljuus / karvaisuus, mutta tosiasiaassa hedelmät ovat kummallakin ainakin suurimman osan olemassaolostaan hienosti myötäkarvaisia. – Muuntelun taksonominen merkitys on vielä nykyaikaisten tutkimusten tarpeessa. Jopa kolmen alalajin erottaminen voi osoittautua perustelluksi.

URTICACEAE nokkoskasvit

- **Urtica dioica** L. **isonokkonen** brännässla
- **Urtica dioica** subsp. **dioica** **etelännokkonen** ogrässla
- **Urtica dioica** subsp. **sondenii** (Simmons) Hyl. **pohjannokkonen**
- **Urtica dioica** subsp. **sondenii** var. **holosericea** Fr. **lehtonokkonen** skogsnässla
- **Urtica dioica** subsp. **sondenii** var. **glabra** Hartm. **lapinnokkonen** fjällnässla
- ▶
- **Urtica dioica** L. **isonokkonen** brännässla
- **Urtica dioica** subsp. **dioica** **etelännokkonen** **vanlig brännässla**
- **Urtica dioica** subsp. **dioica** var. **dioica rikka-nokkonen** ogrässla
- **Urtica dioica** subsp. **dioica** var. **holosericea** Fr. **lehtonokkonen** skogsnässla
Urtica dioica subsp. **sondenii** var. **holosericea** Fr.
- **Urtica dioica** subsp. **sondenii** (Simmons) Hyl. **pohjannokkonen** fjällnässla
Urtica dioica var. **glabra** Hartm.
Urtica dioica var. **sondenii** Simmons

Suomen kasvien luettelossa (Kurtto ym. 2019) nokkoset käsiteltiin kahtena alalajina: etelännokkonen subsp. *dioica* (polttava ihmisen seuralainen) ja pohjannokkonen subsp. *sondenii* (täysin tai lähes polttamaton alkuperäiskasvi). Lisäksi jälkimmäinen jaettiin kahteen muunnokseen, lehtonokkoseen var. *holosericea* (karvainen) ja "lapinnokkoseen" var. *sondenii* (kalju). Myöhemmin "lapinnokkosen" variaatiotason nimi korjattiin var. *glabraksi*, joka on sen laillinen, var. *sondeniita* vanhempi nimi (Kurtto ym. 2020).

◀ **Lehtonokkosta**, *Urtica dioica* subsp. *dioica* var. *holosericea*, luonnehtivat hoikka, vihreä varsi ja kapeat lehdet, joiden kärkihammas on hyvin pitkä, sekä olematon polttavuus ja enimpien kasvupaikkojen lehtoisuus.

Saarijärvi, Mahlu, Heinäniemi 10.7.2017, L. Helynranta

Lisäyksiä

○ **Sorbaria sorbifolia** var. **sorbifolia** siloviitapihlaja-angervo

○ **Sorbaria sorbifolia** var. **stellipila** Maxim. tähtiviitapihlaja-angervo

Suomalaisessa aineistossa vallitsevat kasvit, joiden lehdet ovat alta täysin kaljuja. Silloin tällöin lehdyköiden alapinnan keskisuonessa on yksittäin tai jopa varsin runsaasti tähtikarvoja; niitä voi samaan tapaan olla myös keskisuonesta vähän erillään. Harvoin tiheä tähtikarvoitus verhoaa ± koko alapintaa. Tämä muuntelu heijastaa tilannetta lajin luontaisalueella, jonka länsiosissa (Siperia s. lato, Mongolia, Pohjois-Kiina) vallitsee kaljulehtinen tyyppi ja itäosissa (Koillis-Kiina, Korean niemimaa, Japani) lehtiensä alapinnalta runsaasti tähtikarvainen tyyppi (Song & Hong 2021). Nämä hyväksytään melko yleisesti muun-

Grosse-Veldmann ja Weigend (2015) käsittelivät Euroopan kapealehtisten nokkosten taksonomiaa ja nimityskysymyksiä ja päätyivät laaja-alueisen nimivariaation ohella neljään muunnokseen. Var. *hispid*a kasvaa kalkkipaikoilla Alpeilla ja Pyreneillä, var. *glabrata* Alppien ja Balkanin vuoristometsissä, var. *sarmatica* itäisen Saksan ja Puolan kuivissa metsissä ja hyvin monilla nimillä kuvattu var. *holosericea* erilaisissa lehti-, havu- ja vuoristometsissä lähes koko Euroopassa. ”Lapinnokkonen” ei ole selvityksessä mukana, koska se oli hyväksytty isonokkosen alalajiksi. Myös Grosse-Veldmannin ym. (2016) molekyyliomenetelmiin perustuvat analyysit viittaavat siihen, että *U. dioica* voidaan jakaa muutamaankin rotuun, mutta melko niukkaan aineistoon perustuvat tulokset eivät kerro mitään rotujen sukulaisuus- ja polveutumissuhteista. Nokkosrotujemme sukulaisuusuhdetien selvittely vaatii kyllä molekyyliomenetelmien käyttöä ja sitä odottaessa on syytä noudattaa perinteistä ja Grosse-Veldmannin ym. (2016) käyttämää hierarkiaa ja pitää lehtonokkosta etelännokkosen muunnoksena ja ”lapinnokkosta” isonokkosen alalajina. Näin palaamme jo Hämet-Ahdin ym. (1998) käyttämään luokitteluun ja myös kansallisiin nimiin, joista osaa Kurto ym. (2019) itse asiassa käyttivät väärin eli alkuperäisestä taksonomisesta rajauksestaan poiketen.

BEGONIACEAE begoniakasvit

OM *Begonia* Dragon Wing-Ryhmä siipibegoniat

U. Lohja, Pappilankorpi, maankäsittelykentän eteläisemmät isot maakasat (6685:3340) 12.8.2021 T. Hietanen (H).

Kuva Katajanokan näytteestä
L. Helyrantha

SALICACEAE pajukasvit

Lisäyksiä

OM *Populus alba* L. hopeapoppeli silverpoppel

Lajista on vuodesta 2000 alkaen useita aitoon karkulaisuuteen viittavia havaintoja eteläisimmästä Suomesta (H-ark, TUR).

OM *Populus balsamifera* 'Tristis' tummapalsamipoppeli sorgpoppel

EK. Virojoki, Virojoen entinen kaatopaikka (672120:353865), täytemaalla peitetty kumpare 29.9.2000 T. Rintanen (H) (det. H. Väre 2022).

OM *Populus trichocarpa* Torr. & A. Gray jättipoppeli jättepoppel ▶ OM *Populus trichocarpa* Torr. & A. Gray ex Hook. jättipoppeli jättepoppel

⊗₃ *Salix xalopecuroides* Tausch ex Opiz vanajansalava kavelpil = *Salix euxina* x *triandra* ▶

⊗₃ *Salix xspeciosa* Host vanajansalava kavelpil = *Salix euxina* x *triandra*

Salix xalopecuroides Tausch

ONAGRACEAE horsmakasvit

Lisäys

? *Epilobium adenocaulon* x *hornemannii*

Kn. Vaala, Kankari, Hetepärä (71616:35001), laaja lähdeheteikkö hiekkaisella rantaniityllä 9.8.2001 A. Varkki (OULU). – Määrittäminen epävarma.

⊗₃ *Lopezia racemosa* Cav. moskiittokukka enmansblomma ▶ ⊗₃ *Lopezia racemosa* Cav. tertumoskiittokukka enmansblomma

Suku on 28-lajinen ja kotoisin Panamasta Meksikoon ulottuvalta alueelta. Tertumoskiittokukka on luonnossa monivuotinen, mutta Suomessa sitä viljellään yksivuotisena koristekasvina.

? *Oenothera perangusta* R. R. Gates kaitahelkki smalt nattljus ▶ ○ *Oenothera perangusta* R. R. Gates kaitahelkki smalt nattljus

U. Helsinki, Pasila, Liikuntapuisto (6679057:3386063), ruderal vegetation 2.8.2021 A. Sennikov (H).

THYMELAEACEAE näsiäkasvit

Lisäyksiä

Thymelaea Mill. näsikit sparvörter

⊗ *Thymelaea passerina* (L.) Coss. & Germ. varpusen-näsikki sparvört

N. Helsingfors, Skatudden (6674:3387), 1 ex 1.9.1949 H. Törnroth (H) (det. A. Kurto 1990).

Jo 1990 määritetty näyte putkahti 2022 uudelleen esiin jostakin Helsingin kasvimuseon kokoelmiin liitettävien jonoon juuttuneesta näyte-erästä. Tämä Pohjois-Afrikan, lounaisen Aasian ja eteläisen Euroopan yksivuotinen kasvi yltää pohjoisessa

◀ *Varpusennäsikki*, *Thymelaea passerina*, on varsin vaatimattoman näköinen soukka ruoho, jonka pienet kukat sijaitsevat enintään muutama yhdessä kapeiden lehtien hangoissa.

► **Peltoretikan**, *Raphanus raphanistrum*, hedelmät ovat siementen väleistä kuroutuvia ja lopulta yksisiemeniksi osiksi katkeilevia nivellituja.

Gran Canaria, Rincón de Tenteniguada 2.4.2010 L. Helynranta

luontaisena Saksaan, Puolaan ja Valko-Venäjälle ja saavutti Helsingin Katajanokan kaiketi runsaaksi yltäneen viljan tuonnin myötä 1940-luvun loppupuoliskolla. – Varpunen (suku *Passer*) on päätynyt tieteelliseen lajimääreeseen ja siitä suomenkieliseen nimeen kasvin siemenistä, jotka toisesta päästä melkein pallomaisina ja toisesta terävän nokkamaisina ovat tuoneet Linnelle mieleen pikkuisen varpusen pään. – Sukuun kuuluu 33 lajia, suurin osa enemmän tai vähemmän puuvartisia. Luontaisalue ulottuu Euroopan eteläpuoliskosta ja Pohjois-Afrikasta Keski-Aasiaan.

LIMNANTHACEAE hilppakasvit

OM *Limnanthes douglasii* R. Br. **hilppa sumpört** ►

OM *Limnanthes douglasii* R. Br. **tipuhilppa sumpört**
Suku sisältää seitsemän lajia ja on kotoisin läntisestä Pohjois-Amerikasta (Kaliforniasta Brittiläiseen Kolumbiaan). Tipuhilpan kukka on useimmiten ainakin keskustasta ”tipunkeltainen”.

BRASSICACEAE ristikkukaiskasvit

Lisäys

Iljinskaea Al-Shehbaz, Özüdođru & D. A. German **haikuruohot**

⊗ **Conringia planisiliqua** Fisch. & C. A. Mey. **aasiansavuruoho** turkisk káltrav ►

⊗ **Iljinskaea planisiliqua** (Fisch. & C. A. Mey.) Al-Shehbaz, Özüdođru & D. A. German **haikuruoho** turkisk káltrav
Conringia planisiliqua Fisch. & C. A. Mey.

Ristikukkukasvien heimon sukujaon muutokset jatkuvat: savuruohojen suvusta on siirretty yksi laji omaan sukuunsa *Iljinskaea* (Al-Shehbaz ym. 2021). Laji on tavattu Suomessa vain Raisiossa 1953 ja 1954 turkkilaisen rukiin mukana tullessa (Suominen 1979). Uusi suomenkielinen nimi haikuruoho toteaa nimen savuruoho tavoin versojen savunharmaan sävyn.

● **Draba nemorosa** var. **leiocarpa** Lindblad **silokeltakynsimö** ► ● **Draba nemorosa** var. **leiocarpa** Lindblom **silokeltakynsimö**

⊗ **Enarthrocarpus lyratus** (Forssk.) DC. **tormokki** ► ⊗ **Enarthrocarpus lyratus** (Forssk.) DC. **egyptintormokki**
Pääasiassa mediterraneeseen tormokkien sukuun kuuluu viisi lajia. Suomalaissyntyisen Peter Forsskålin (1732–1763), yhden ”Linnén apostoleista”, egyptintormokin kuvaus julkaistiin postuumisti vuonna 1775 nimellä *Raphanus lyratus* mm. Gizan pyramidien luona nähtyihin kasveihin perustuen. Suomessa laji on tavattu vain 1800-luvun lopulla Vaasassa viljatulokkaana (Suominen 1979). – Nimi tormokki kuuluu Ilmari Hiitosen (mm. Hiitonen 1933) käyttämiin johdoltaan tuntemattomiin kasvinnimiin.

○ **Eruca vesicaria** (L.) Cav. **sinappikaali** senapskål ►
○ **Eruca vesicaria** (L.) Cav. **välimerensinappikaali** senapskål

Siemenkauppaan liittyen Vanamo-seuran putkilokasvien nimistötoimikunta tarkensi suomenkielistä nimeä jo vuonna 2014, kun lajiin sisällytettiin aiemmin erilliseksi katsottu *Eruca sativa* (nyt vihannessinappikaali, *E. vesicaria* subsp. *sativa*), joka tunnetaan myös kauppanimillä rukola, rucola ja rucolasalaatti.

Raphanus L. **retikat** rättikor ► **Raphanus** L. **nivelretikat** rättikor

Suomalaisen nimen tarkennus juontuu siitä, että on olemassa myös suku saksanretikat (*Rapistrum*). Nivelretikoiden lidut ovat tavallisesti siementen väleistä kuroutuneita nivellituja, joskin ruokaretikan (*Raphanus sativus*) viljelyrotujen lidut voivat olla yhtenäisen pulleitakin.

◀ **Sinappikaali**, *Eruca vesicaria*, on viime aikoina nousut Suomessa suosituksi vihanniskasviksi nimillä rucola tai rukola. Näyttää maistavan ötökillekin.

Helsinki, Herttoniemi, Fastholman kannas (seurana rautanokkonen) 29.7.2007 L. Helynranta

PLUMBAGINACEAE Iyijykkakasvit

- **Armeria maritima** subsp. **intermedia** (T. Marsson) Nordh. itämerenlaukkaneilikka mellantrift ► ● **Armeria maritima** subsp. **intermedia** (T. Marsson) C. Lefèbvre ex Buttler itämerenlaukkaneilikka mellantrift
Synonymiikkaan kuuluu nimi *Armeria vulgaris* subsp. *intermedia* (T. Marsson) Nordh.
- **Armeria scabra** Pall. ex Willd. tunturilaukkaneilikka fjälltrift ► ● **Armeria scabra** Pall. ex Roem. & Schult. tunturilaukkaneilikka fjälltrift

POLYGONACEAE tatarikasvit

- **Polygonum aviculare** L. (koti)pihatatar trampört *
- **Polygonum aviculare** subsp. **aviculare isopihatatar** stor trampört *
- **Polygonum aviculare** subsp. **neglectum** (Besser) Arcang. kaitapihatatar smal trampört *
-
- **Polygonum aviculare** L. **isopihatatar** stor trampört *
Polygonum aviculare var. *crassifolium* Lange
- **Polygonum neglectum** Besser kaitapihatatar smal trampört *
Polygonum aviculare subsp. *neglectum* (Besser) Arcang.

Käytännölliseksi ajateltu ratkaisu käsitellä nimistössä (Kurtto ym. 2019) *Polygonum neglectum* P. *avicularen* alalajina oli epälooginen suhteessa ryhmän muihin taksoneihin. *Polygonum aviculare* -ryhmän taksonominen rakenne on epäselvä ja muuan vaikeimmista yksiköistä on P. *neglectum*, mikä näkyy mm. Flora Nordicaassa (Karlsson 2000). Kullakin tutkijalla tai flooran kirjoittajalla on oma näkemyksensä ja kaikki käsitellyt ovat korkeintaan alueellisia, jolloin lajistotkin poikkeavat toisistaan. Odotettaessa laajempaa selvitystä ryhmän taksonien rajauksesta ja sukulaisuussuhteista on perustellumpaa käsitellä kaikki ryhmän yksiköt samalla taksonomisella tasolla kuin luoda niiden välille taksonominen hierarkia.

- **Rumex crispus** subsp. **littoreus** (Hardy) Akeroyd meripoi-muhierakka strandkrusskräppa ► ? **Rumex crispus** subsp. **littoreus** (J. Hardy) Akeroyd meripoi-muhierakka strandkrusskräppa
Basionyymi *Rumex crispus* var. *littoreus* julkaistiin James Hardyn (1815–1898) nimissä 1849. Kasviauktoireissa on ainakin yhdeksän muutakin Hardya, joista bryologi John Hardy (1817–1884) on auktorina pelkkä Hardy.
Britteinsaarilla ja muualla Atlantin rannoilla Euroopassa kasvavan alalajin, subsp. *littoreus*, on otaksuttu kasvavan myös Itämeren rannoilla, joskin mm. Snogerupin (2000) mukaan koko taksoni on kyseenalainen. Britteinsaarilla kasvi jää tavallisesti alle metriseksi, sen lehtilapa on hyvin poimuinen, sinivihreä ja möyheähkö, hedelmäverhiön liuskat ovat lähes samankokoisia

► Poimuhierakan, *Rumex crispus*, suomalaisessakin muuntelussa on vielä selvittettävää. Näinkin runsaaksi laji voi yltyä lintujen lannoittamassa meriluonnossa.

Helsinki, Santahaminan Pitkäsaari 12.8.2008 L. Helynranta

sekä suurin nystermä ja pähkylä ovat tavallisesti 2.5–3.5 mm pitkiä. Suomalaiset merenrannan poimuhierakat näyttävät kuitenkin jäävän pienempinystermäisiksi ja -pähkyläisiksi ja alalajin kasvaminen Suomen rannikolla on siten epävarmaa ja statusmerkki on tässä muutettu kysymysmerkeiksi.

CARYOPHYLLACEAE kohokkikasvit

Lisäys

- O3 **Arenaria montana** L. vuoriarho bergnarv
U. Helsinki. Maununneva, Etelä-Kaarelan polun rehevän pientareen avoimella soran- ja hiekkanekaisella joutomaalaikulla (6682713:3383664), 2 yksilöä 2021 T. Hietanen (H).
Tätä mattomaiseksi levittäytyvää, valkoisia kukkia pursuavaa, luontaisena pääasiassa Lounais-Euroopan ylämaiden perennaa viljellään Suomessa etenkin kivikkopuutarhoissa ja istutusten reunuskasvina.
- Lychnis L. käenkukat sisällytetään sukuun **Silene** L. seuraten Jafarin ym. (2020) laajaan aineistoon pohjautuvan fylogeneettisen analyysin antamaa tulosta. Tästä aiheutuvat seuraavat muutokset Suomen luonnonvaraisten kasvien nimistöön:
 - OM **Lychnis chalconica** L. palavarakkaus studentnejlika ► OM **Silene chalconica** (L.) E. H. L. Krause palavarakkaus studentnejlika
Lychnis chalconica L.
 - OM **Lychnis coronaria** (L.) Desr. harmaakäenkukka purpurklätt ► OM **Silene coronaria** (L.) Clairv. harmaakäenkukka purpurklätt
 - **Lychnis flos-cuculi** L. niittykäenkukka gökblomster ► ● **Silene flos-cuculi** (L.) Greuter & Burdet niittykäenkukka gökblomster
Lychnis flos-cuculi L.

◀ **Palavarakkaus**, *Silene chalcedonica*, on joskus tavattavissa enemmän tai vähemmän selvänä viljelykarkulaisena asumusten tuntumassa sekä maan- ja puutarhajätteen läjitysalueilla.

Heinävesi kk, Vahvalahdentie, 6.7.2019 ja Helsinki, Landbo, Landbonnityn maavalli, 6.7.2012, A. Kurto

RUBIACEAE matarakasvit

- **Galium palustre** subsp. **elongatum** (C. Presl) Lange **isorantamata** stor vattenmåra ▶ ● **Galium palustre** subsp. **elongatum** (C. Presl) Arcang. **isorantamata** stor vattenmåra

BORAGINACEAE lemmikkikasvit

- **Amsinckia lycopsoides** (Lehm.) Lehm. **piennarkeltalemmikki** hönsgullört ▶ ○ **Amsinckia lycopsoides** Lindl. ex Lehm. **piennarkeltalemmikki** hönsgullört

CONVOLVULACEAE kiertokasvit

- 2 **Convolvulus sepium** L. **valkokarhunköynnös** vit snårvinda * ▶ ○2 **Convolvulus sepium** L. **valkokarhunköynnös** vit snårvinda *

Suomessa valkokarhunköynnös on vanha koristekasvi (ilmeisesti jo 1700-luvulta), josta on hyvin vähän luonnonvaraisia löytöjä vielä 1900-luvun alkupuoliskolta, varsinkin jos ottaa huomioon kasvin kookkaat kukat ja helpon havaittavuuden. Tällä perusteella sitä on vaikea uskoa alkuperäiseksi. Nykyisin se on yleinen ja näkyvä viljelyjäänne ja -karkulainen mm. kyläpensainkoissa, rannoilla (merenrantojen pensainkoissa, tervalepikoissa, ruohostoissa ja leväkasuilla joskus etäälläkin asutuksesta), maan- ja puutarhajätteen läjitysalueilla, joutomaille ja istutuksissa.

▼ **Kasvillisesti voimakas valkokarhunköynnös, Convolvulus sepium, on syytäkin luokiteltu Suomessa haitalliseksi vieraslajiksi.**

Helsinki, Vartioharju, Varjakanvalkama, 6.9.2020 L. Helynranta

Lisäyksiä (heimo, suku ja laji)

PHYTOLACCACEAE R. Br. **kermesmarjakasvit** kermesbärsväxter

Phytolacca Tourn ex L. **kermesmarjat** kermesbär

? **Phytolacca americana** L. **lännenkermesmarja** amerikanskt kermesbär

KP. Pietarsaari, maan ja puutarhajätteen kaatopaikka 22.8.2021 J. Särkkä (A. Kurto nähty valokuvan). – Kukatomana ei varmuudella määritettävissä lajilleen. Suomessa viljellään koristekasveina ainakin lännenkermesmarjaa ja idänkermesmarjaa (*Phytolacca dioica*).

▲ Suomessa koristekasvina viljelty (tähti)perunkoiso, *Nicandra physalodes*, ilmaantuu joskus maan-, puutarhajätteen ja lumenlajitysalueita koristamaan. Huomaa kukan keskustan tumma tähtimäinen kuvio ja kehittyviä marjoja suojaavat rakkomaiset verhiöt.

Helsinki, Herttoniemi, Fastholman lumenlajitysalue 29.7.2007 L.Helynranta

SOLANACEAE koisokasvit

O2 *Nicandra physalodes* (L.) Gaertn. perunkoiso ballongblomma ► O2 *Nicandra physalodes* (L.) Gaertn. (tähti)perunkoiso ballongblomma

Tämän lajin kukan keskessä on muuta teriötä tummempi ja aika mutkikas tähtimäinen kuvio. Hiljattain kuvatuilla lajeilla *Nicandra john-tyleriana* (ruutuperunkoiso) ja *N. yacheriana* (koi-toperunkoiso) asia on toisin: edellisellä viisi korttipakan ruudun muotoista täplää, jälkimmäisellä ei kuvioita lainkaan (ja pienet kukat; koito = ressuksa, poloinen, raasu).

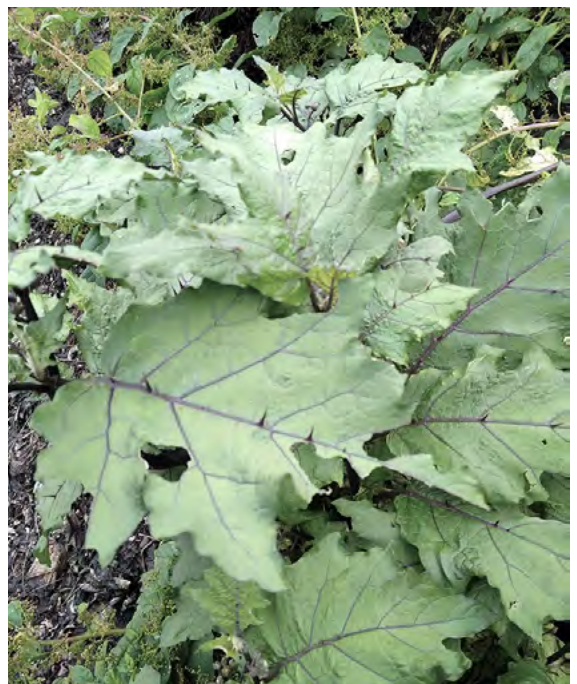
O1 *Solanum lycopersicum* L. tomaatti tomat ► O1 *Solanum lycopersicum* L. (vihannes)tomaatti tomat

Suomenkielisen nimen täsmennys on tarpeen, koska olemassa ovat myös mm. galapagosintomaatti (*Solanum cheesmaniae*), herukkatomaatti (*S. pimpinellifolium*) ja useat suomeksi nimetyt vihannestomaatin epäviralliset lajikerhyvät (kirsikka-, luumu-, pihvitomaatit ym.).

Lisäys

OM *Solanum quitoense* Lam. naranjilla naranjilla

U. Vantaa, Hakkila, Honkanummi. Hautausmaan NW-kulman maanlajityskentät: Keskilohkon lounaisin vallimainen maakasa (6688396:3393909); rehevän kasvillisuuden lomassa kookas monihaaraainen yksilö maakasan päällä. 30.8.2020 T. Hietanen 2920 (H).

30.8.2020
T. Hietanen

◀ **Tomaatti**, *Solanum lycopersicum*, voi kulkeutua hiekoitusorassa lumenläjityskentille jopa satoa tuottamaan.

Helsinki, Herttoniemi, Fastholman lumenläjitysalue 26.8.2007 L. Helynranta

Naranjilla (esp. pikku appelsiini) on kotoisin Perusta Costa Ricaan ja Venezuelaan ulottuvalla alueella. Lajin oranssinvärisiä, maultaan sitruunamaisia marjoja, joiden läpimitta voi ylittää 6 cm, käytetään etenkin mehun valmistamiseen, mutta hedelmälliä voidaan myös sellaisenaan puristaa jäätelöannosten, leivonnaisten ja kastikkeiden aineeksi. – Lajin sadosta on käytetty myös nimeä lulohedelmä.

OLEACEAE oliivipuukasvit

Lisäyksiä

Forsythia Vahl onnenpensaat forsythior

OM **Forsythia japonica** Makino koreanonnenpensas
japansk forsythia

U. Espoo, Lahnus (6693:3373), roskialue metsässä lähellä tien reunaa 8.2021 P. Alanko (H-ark).

PLANTAGINACEAE ratamokasvit

Lisäyksiä

Chelone L. konnanyrtit sköldpaddsrörter

OM **Chelone glabra** L. valkokonnanyrtti vit sköldpaddsrört
U. Hanko. Maankaatopaikka. Täyttömäen ylätasanne, lounaisvallin reunalla (6642580:3276918). Hiekan- ja mullansekaista joutomaata. 5.9.2021 T. Hietanen (H).

Tätä alkuaan itäisen Pohjois-Amerikan lajia viljellään Suomessa koristekasvina. Suvun muutkin kolme lajia ovat kotoisin samoilta seuduin.

▼ **Koreanonnenpensa**, *Forsythia japonica*, kukat puhkeavat keväällä vielä lehdettömille oksille.

Helsinki, Myllypuro 30.4.2021 A. Kurtto.

◀ **Naranjilla**, *Solanum quitoense*, **Vantaan Hakkilassa** seuranaan **hentosavikka**, *Lipandra polysperma*, ja kasvista irrotettu kukallinen **vernonosa**. Naranjillaa luonnehtivat repaleliuskaiset, vummasuoniset lehdet ja neulamaiset piikit, joita töröttää vaihtelevia määriä varressa sekä lehtiruodeissa ja -suonissa.

▲ **Valkokonnanyrtti**, *Chelone glabra*.

Näyte Hangosta, 5.9.2021, T. Hietanen

Kukkiva latva, Dresdenin kasvitieteellinen puutarha, 14.8.2008, Michael Wolf
CC BY-SA 3.0

LENTIBULARIACEAE vesishernekasvit

- **Utricularia australis** R. Br. lännenvesisherne syd-bläddra ▶
 - **Utricularia ×neglecta** Lehm. lännenvesisherne syd-bläddra = **Utricularia tenuicaulis** Miki × **vulgaris**
Utricularia major Schmidel
Utricularia australis auct.

- **Utricularia ochroleuca** R. W. Hartm. kalvasvesisherne blekbläddra
- **Utricularia stygia** G. Thor piilovesisherne sumpbläddra ▶
- **Utricularia ×ochroleuca** R. W. Hartm. **rutavesisherne** = **Utricularia intermedia** × **minor**
Utricularia stygia G. Thor

Tropiikin ja subtropiikin ulkopuolella vesisherneitten suku ei ole kovin monilajinen muttei siltikään taksonomisesti helppo. Kaikki alasuvun *Utricularia* lajit ovat vesikasveja, joihin liittyvät samat käsittelyä hankaloittavat ominaisuudet kuin moniin muihinkin vesikasvisukuihin eli kasvullisten ominaisuuksien yksinkertaisuus, niukka kukkiminen, tehokas kasvullinen leviäminen ja risteytyminen. Aivan viime vuosina sukua on tutkittu paljon ja käsitys sen lajistosta Euroopassa ja koko pohjoisella pallonpuoliskolla alkaa selkiintyä. Uusimman, tässä noudatetun selvi-

▲ Pikkuvesiherne, *Utricularia minor*, on toinen kalvasvesiherneen, *U. ×ochroleuca*, erilaisten ilmentymien kantalajeista. Tässä pikkuvesiherne kasvaa leväkön, *Scheuchzeria palustris*, ja pullosaran, *Carex rostrata*, katveessa suolammen mutalikossa.

Tuusniemi, Humpkala 28.6.2022, L.Helynranta

tyksen (Bobrov ym. 2022) mukaan Pohjolassa kasvaa kolme vesihernelajia, *U. minor*, *U. intermedia* ja *U. vulgaris*, sekä kaksi vakiintunutta risteymää *U. ×neglecta* ja *U. ×ochroleuca*.

Molekyyliitukimuksin osoitettu, että *U. neglecta* on isovesiherneen ja Japanista kuvatun lajin *U. tenuicaulis* välinen risteymä (Kameyama ym. 2005), jota on laajalti Euroopassa pohjoisimpia osia lukuun ottamatta ja paikoin Keski-Aasian eteläosissa. Alue on hieman suppeampi kuin *U. vulgaris*ella, mutta risteymä lähes puuttuu toisen kantalajinsa alueelta. *U. tenuicaulis* tunnettiin aikaisemmin vain Japanista ja Kiinan itäosista, mutta se on todettu äskettäin myös Mongoliasta, Venäjän Kaukoidästä ja Euroopasta (Ranskasta) (Bobrov ym. 2022). *U. ×neglecta* ei yleensä tuota siementä, mutta on levinnyt tehokkaasti kasvullisesti niin vesivirtailujen kuin eläinten välityksellä. Siitä yleisesti käytetty nimi *U. australis* R. Br. kuuluu Australiassa ja eteläisessä Aasiassa kasvavalle lajille.

Ruotsalainen Göran Thor selvitti pohjoismaisia vesiherneitä ja päätyi erottamaan *U. ochroleucasta* uuden lajin, *U. stygian*, lähinnä pyyntirakkuloissa olevien nelisakaraisten rauhasten muodon perusteella; vähäisiä eroja oli myös kukissa (Thor 1979, 1988). Tämän jälkeen *U. stygia* on todettu hyvin laaja-alueiseksi, mutta sen tuntomerkkien ongelmallisuutta on kommentoitu (mm. Plachno & Adamec 2007, Astuti & Peruzzi 2018,

► Miten lie koreaniiso, *Agastache rugosa*, päätnyt tähän liikenteenjakaajan reunakiveyksen kuppeeseen?

Helsinki, Kontula, Porttitie 27.9.2021, L. Helynranta

Adamec 2020) tai sitä ei ole erotettu lainkaan (mm. Kaplan ym. 2017). *U. ochroleuca* ja *U. stygian* morfologiset ominaisuudet ovat laajalti päällekkäisiä ja luotettavinkin erottava piire, pyyntirakkuloiden rauhasten ulkoasu, on varsin muunteleva jo yhden rakkulan sisällä. Myös kasvupaikan on huomattu vaikuttavan olennaisesti tuntomerkkeihin. Molekyyliitukimuksissa sekä *U. ochroleuca* että *U. stygia* on osoitettu risteymiksi, joilla on samat kantalajit (*U. intermedia* ja *U. minor*), mutta mahdollisesti ne ovat seurausta eri risteytymistäpahtumista, joiden jälkeen kumpikin on kasvullisesti laajentanut aluettaan (Bobrov ym. 2022). Ne kukkivat harvoin eikä kumpikaan tuota kelvollista siitepölyä eikä siementä. Niitä voi paremmin pitää rimp- ja pikkuvesiherneen välisen risteymän, *Utricularia ×ochroleuca*, eri klooneina kuin vakiintuneina lajeina.

LAMIACEAE huulikukkaiskasvit

Lisäys

○3 **Agastache rugosa** (Fisch. & C. A. Mey.) Kuntze koreaniiso koreansk anisipop

U. Helsinki, Kontula, Porttitie ja Porttikujan risteys (668151: 339396), liikenteenjakaajan rako, yksi kukkiva 27.9.2021 A. Kurto & L. Helynranta (hav.; ks. kuva); myös 20.9.2021 J. Tuomola (Laji.fi, jossa kuvien kera nimellä *Agastache foeniculum*).

22-lajisesta suvusta viljellään Suomessa koristekasveina ainakin seitsemää lajia ja risteymiä. Lajeista kolme on nähty myös karkulaisina tai maatulokkaina. Koreaniiso on suvun ainoa aasialainen laji, muut ovat pohjoisamerikkalaisia.

⊗ **Hyssopus officinalis** L. **iisoppi isop** ▶ ⊗ **Hyssopus officinalis** L. (**rohto**)**iisoppi isop**

Nimi rohtoiisoppi on ollut jo vanhastaan käytössä (mm. Hiitonen 1933). Suvussa on puolen tusinaa muutakin lajia.

Lamiaestrum Heist. ex Fabr. siirretään suvun **Lamium** L. synonyymiksi

⊗ **Lamiae**strum **galeobdolon** (L.) Ehrend. & Polatschek **kelta-peippi gulplister** ▶

⊗ **Lamium galeobdolon** (L.) L. **keltapeippi gulplister**
*Lamiae*strum **galeobdolon** (L.) Ehrend. & Polatschek

? **Lamiae**strum **galeobdolon** subsp. **argentatum**
(Smejkal) Stace **kirjokeltapeippi praktgulplister** ▶

⊗ **Lamium galeobdolon** subsp. **argentatum**
(Smejkal) J. Duvign. **kirjokeltapeippi praktgulplister**

*Lamiae*strum **galeobdolon** subsp. **argentatum** (Smejkal)
Stace

Lamium L. (**hertta**)**peipit plistrar**

Wiedemannia Fisch. & C. A. Mey. ▶

Lamium L. (**hertta**)**peipit plistrar**

Wiedemannia Fisch. & C. A. Mey.

*Lamiae*strum Heist. ex Fabr.

Monet fylogeneettiset ja muut tutkimukset, tuoreimpiin kuuluvina Krawczyk ym. (2013), Atalay ym. (2016), Azimishad ym. (2019) ja Zhao ym. (2021), ovat päätyneet siihen, että suku *Lamiae*strum on sisällytettävä sukuun *Lamium*. Näin teki jo itse Linné vuonna 1758, joka kyllä ensin (1753) sijoitti keltapeipin sukuun *Galeopsis*. – Suomessa ainakin suuri osa luonnonvaraistuneista keltapeipeistä edustaa pysyvästi valkolaikkulehtistä rotua subsp. *argentatum* eli lajiketta 'Florentinum', mutta myös muita rotuja tai lajikkeita saattaa olla karkulaisinakin tavattavissa. Salon (2021) artikkelissa on kuva subsp. *argentatum*in karkulaiskasvustosta.

○ **Moluccella laevis** L. **kotilokukka musselsyska** ▶

○ **Moluccella laevis** L. **kellokotilokukka musselsyska**

Tähän Välimerenalueen – Keski-Aasian sukuun kuuluu kahdeksan lajia, joista kellokotilokukka on vaikuttavimman näköinen täynnään kukkien isoja, kellomaisia verhiöitä. Suomessa laji, josta on käytetty myös kauppanimeä irlanninkello, on havaittu rikkakasvina vihannesmaassa Maskun Lemussa 1983 sekä

tavattavissa leikko- ja kuivakukkana kukkakaupoissa ynnä harvoin yksivuotisenä koristekasvina.

OROBANCHACEAE näivekasvit

○ **Orobanche lucorum** F. W. Schultz **happomarjannäive berberissnyltrot** ▶ ○ **Orobanche lucorum** F. W. Schultz **happomarjannäive berberissnyltrot**

Tämä happomarjoilla (*Berberis*) loisivä lehtivihreätön täysloinen on kasvanut Helsingin yliopiston Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan (U Helsinki) happomarjalohkossa ainakin vuodesta 1993 (Uotila 1999). Kasvia ei ole puutarhassa koskaan tietoisesti viljelty, joten se on tulkittava paikalla vakiintuneeksi uustulokkaaksi (vaikka kasvitieteellinen puutarha onkin kasvupaikkana hieman vaikeatulkintainen). Happomarjannäive on tavattu myös Turun kasvitieteellisestä puutarhasta 2004 alkaen. Kasvit lienevät alkujaan kylvöperäisiä (tosin ilman kylvönumeroa tai muita tietoja). Näive on omin avuin levinnyt juuri ja juuri puutarhan aidan ulkopuolelle ([Laji.fi](https://laji.fi) -havainnot 2019 ja 2020), mutta sitä ei voine toistaiseksi pitää paikalla aidosti luonnonvaraisena. – Laji on kotoisin Alpeilta ja Kaukasukselta.

- **Rhinanthus minor** subsp. **stenophyllus** O. Schwartz **syyspikkulaukku smalskallra** ▶ ● **Rhinanthus minor** subsp. **stenophyllus** (Schur) Neuman **syyspikkulaukku smalskallra**

CAMPANULACEAE kellokasvit

Lisäys

○ **Lobelia xspeciosa** Sweet **tarhalobelia rabattlobelia** = **Lobelia cardinalis** L. × **siphilitica** L.

V. Lohja, Moisio, Moisiohaan NE-puolella, Suintiantien varsi, S-puoli (66861:33404). Maankaatopaikka. 2 yksilöä 7.7.2002 J. *Pykälä* 21607 (H) (det. H. Väre 2008).

▼ **Happomarjannäive, *Orobanche lucorum*, kuuluu noin 200-lajiseen, luontaisena lähes kosmopoliittiseen loiskasvisukuun, jonka edustajia on Suomessa tavattu vain tulokkaina kasvitieteellisissä puutarhoissa.**

Helsinki, Kaisaniemi, kasvitieteellinen puutarha 26.7.2017 L. Helynranta

ASTERACEAE asterikasvit

Lisäys

? **Arctium nemorosum** × **tomentosum** = **Arctium** × **neumanii** Rouy ex P. Fourn.

A. Kökar. Hamnö, flera ex. längs stigen genom lunden från stranden N om Broholmen västerut till den öppna ängsmarken ca 50 m SW om prästgården (66640–66641:31585–31586) 19.8.2014 C.-A. Hæggström (H-ark). – Määritys epävarma.

○ **Artemisia siversiana** Ehrh. ex Willd. **idänmaruna** östmalört ▶ ○ **Artemisia sieversiana** Ehrh. ex Willd. **idänmaruna** östmalört

Laji on nuorena kuolleen saksalaisen apteekkarin ja botanistin Johann Erasmus Sieversin (1762–1795) nimikko. Hän kunnostautui Sisä-Aasian kasviston varhaisena tutkijana ja kuvasi sieltä koko joukon tieteelle uusia taksoneita.

Lisäys

○ **Cichorium endivia** L. (**salaatti**)**endiivi** sydcikoria Kn. Suomussalmi, Kylänmäki, Kettula, tuoksuapilakylvös 1990 A. *Parnela* (OULU; Ulvisen ja Varkin (1999) mukaan).

Suomenkieliseen nimeen on lisätty tarvittaessa käytettävä tarkenne, koska lajin lajikerhyilläkin on suomenkieliset nimet (kähäräendiivit ja siloendiivit).

Cirsium arvense var. **arvense** -synonyymi:

Cirsium arvense var. *mite* (Wimm. & Grab.) Lange ▶
Cirsium arvense var. *mite* Wimm. & Grab.

▼▶ **Karheamuikio**, *Helminthotheca echioides*, jota verhoavat runsaat, sirottavat ja pisteliäät karvat, ei houkuta kosketteluun ja jää elikoitakin turpaansa hamuamatta. Lehtien karvojen tyvellä on valkoinen nystermä niin kuin monilla lemmikkikasvien heimon neidonkielillä, *Echium*, mihin viittaa lajimääre *echioides*, 'neidonkielimäinen'.

Kanariansaaret, Teneriffa, Anaga, Mirador de Amogojé, 420 m, 12.5.2011

138

▶ **Idänmaruna**, *Artemisia sieversiana*, on tavattu Suomesta enimmäkseen itäisenä viljatulokkaana n. 16 paikalta, monelta useita kertoja, mutta kuitenkin aina satunnaisesti jääneenä. Kuvan kukkiva yksilö on katkennut; ruusukehledet ja alemmat varsilehdet tuovat mieleen lähisukuisen malin eli koiruhon, *A. absinthium*, mutta hopeakarvaisuus puuttuu.

Janakkala, Turengin viljavarasto 14.9.2008 L. Helynranta

La Palma, Los Sauces, 240 m 21.4.2015 L. Helynranta

► **Hopeavillakko**, *Jacobaea maritima* (syn. *Senecio cineraria*), on sekä versoiltaan että kukinnoiltaan koristeellinen ja sen vuoksi ympäri maailman suosittu koristekasvi. Laji on kotoisin Välimeren alueelta.

Gran Canaria, Las Palmas, Las Rehojas, Plaza Don Benito
10.1.2015 L. Helynranta

Euphrosyne DC. sahaiivat ► **Cyclachaena** Fresen. sahaiivat

- **Euphrosyne xanthiifolia** (Fresen.) Gray sahaiiva iva
Iva xanthiifolia Nutt.
Iva xanthifolia auct. ►
- **Cyclachaena xanthiifolia** (Nutt.) Fresen. sahaiiva iva
Euphrosyne xanthiifolia (Nutt.) A. Gray
Iva xanthiifolia Nutt.
Iva xanthifolia auct.

Lisäys

Gaillardia Foug. sädekukat kokardblomstersläktet

- **Gaillardia pinnatifida** Torr. sulkasädekukka
U. Helsinki, Laajasalo, Mellinintie 2 (6674:3391), ulkoilutien eteläpientareen myllätty mullan- ja hiekkansekainen luiska; mitä ilmeisimmin nurmisiementulokas, 3 yksilöä 2020 T. Hietanen (H).
- **Helminthotheca echioides** (L.) Holub muikio lyktfibbla
► ○ **Helminthotheca echioides** (L.) Holub karhea-muikio lyktfibbla
Tähän pääasiassa mediterraneaniseen, kitkeröille (*Picris*) läheiseen sukuun kuuluu viisi lajia, joista karheamuikio on laaja-alueisin ja on tavattu Suomesta toistakymmentä kertaa keittiötarhojen ja sinimailaspeltojen satunnaisena rikkakasvina. Suomenkielinen nimi, joka on annettu jo vuonna 2008 ja seuraa Hiitosen (1933) käyttämää nimeä karhea kitkerö, kertoo kasvin suorastaan pisteliään kankeasta karvoituksesta ja mausta (muikea = hapan; vrt. kitkeröt).

Lisäys

- **Jacobaea maritima** (L.) Pelsler & Meijden hopeavillakko silverek
Senecio cineraria DC.
V. Lohja Nummenkylä, Kohosuo, W-reunaosa (669057:334733). Pyörätien varsi, puutarhajätteen kaatopaikka 18.7.2003 J. Pykälä (H).
- **Micropus supinus** L. haunio ► ○ **Micropus supinus** L. välimerenhaunio
Ainoa löytö Suomesta on vuodelta 1940 Helsingin Lauttasaaaresta, jonne laji oli päätenyt marokkolaisen tai espanjalaisen korkkitammen kuoren mukana korkkieristetehtaan piha-alueelle likellään lukuisia muitakin mediterraneanisia ja muita tulokaskasveja (ks. Pettersson 1952). – Haunio kuuluu Ilmari Hiitosen antamiin johdoltaan tuntemattomiin kasvinnimiin ja esiintyy useissa Koulu- ja retkeilykasvion painoksissa mykerökukkaiskasvien lopussa heimon tosi harvinaisten satunnaiskasvien luettelossa. – Sukuun kuuluu kolme lajia, joista tämä on mediterraneaninen ja muut kaksi ovat läntisen Pohjois-Amerikan kasveja.

Onopordum L. kruunuohdakkeet ullistlar

Raision myllyn kaatopaikalta kerättiin vuosina 1952–1958 vuonna 1952 tapahtuneen turkkilaisen rukiin tuonnin peruina ainakin kuusi kruunuohdakkeiden sukuun *Onopordum* kuuluvaa näytettä (H, TUR). Niiden lajilleen määrittäminen on osoittautunut perin vaikeaksi, koska näytteistä kahdelle H:n kokoelmis- sa olevalle on eri aikoina tarjottu peräti viittä eri nimeä eli *Onopordum acanthium*, *O. anatolicum*, *O. candidum*, *O. tauricum* ja *O. turcicum*! Kurtto ym. (2019) ilmoittivat Suomisen (1979) viijatulokasflooraa seuraten lajeiksi *O. anatolicum* ja *O. candidum*, mutta saksalainen botanisti Peter Hein on H:n näytteissä muuttanut määritykset lajeiksi *O. tauricum* ja *O. turcicum*, tosin epävarmoina. Koko vyyhden ainoana käyvästä ratkaisuna nimistöluettelossamme näyttää olevan, että siihen sisällytetään epävarmoina neljä nimeä, joista kaksi uusia, seuraavasti:

- ⊗ **Onopordum anatolicum** (Boiss.) Eig turkinkruunuohdake anatalisk ullistel ► ? **Onopordum anatolicum** (Boiss.) Eig turkinkruunuohdake anatalisk ullistel
- ⊗ **Onopordum candidum** Nábélek valkokruunuohdake ► ? **Onopordum candidum** Nábélek valkokruunuohdake
- ? **Onopordum tauricum** Willd. kriminkruunuohdake klibbig ullistel
- ? **Onopordum turcicum** Danin kappadokiankruunuohdake

▲ Maarianohdakkeen, *Silybum marianum*, kehtosuojuja ja valkoisen marmorioimia lehtiä aseistavat niin äikeät piikit, että edes vuohet eivät kasviin kajoa.

Kanariansaaret, La Palma, El Pasosta itään, 875 m 11.4.2012 L. Helynranta

- **Phalacrachena inuloides** (Boiss.) Iljin **suolakaunokki** saltklint ▶ ○ **Phalacrachena inuloides** (Boiss.) Iljin **ukrainansuolakaunokki** saltklint
Lajista on tietoja Raisiosta vuosilta 1980–2003 Raision Mylly Oy:n entisen myllytysjätteen kaatopaikan kallioniityltä. Sinne laji on päätenyt tuontiviljan (ilmeisesti ukrainalaisen vehnän) matkassa (Laine 1995). Lieneekö yhä tallella? Sukuun kuuluu toinenkin laji, aasialainen kazakstaninsuolakaunokki, *Phalacrachena calva*.
- **Silybum marianum** (L.) Gaertn. **maarianohdake** mariatistel ▶ ○ **Silybum marianum** (L.) Gaertn. **(rohto)maarianohdake** mariatistel
Suomenkielisen nimen täsmennys on tarpeen, koska olemassa on myös länsimediterraaninen marokonmaarianohdake (*Silybum eburneum*).
- **Sinacalia tangutica** (Maxim.) B. Nord. **huiskunauhus** gullvippa ▶ ○ **Sinacalia tangutica** (Maxim.) B. Nord. **liuskahuiskunauhus** gullvippa
Luontaisena Kiinaan keskittyvän sukunsa kolmesta lajista tämä Suomessakin koristekasvina viljelty on ainoa liuskalehtinen.
- **Sonchus oleraceus** var. **lacerus** Wallr. **liuskakaalivalvatti** ▶ ● **Sonchus oleraceus** var. **lacerus** (Willd.) Wallr. **liuskakaalivalvatti**
- **Taraxacum palmgrenii** Pettersson ex H. Øllg. **tipsuvoikukka** Palmgrens maskros ▶ ○ **Taraxacum palmgrenii** Pett. ex H. Øllg. **tipsuvoikukka** Palmgrens maskros
Bror Pettersson (1917–1992) oli suomalainen botanisti, jonka nykystandardin mukainen auktorilyhenne Pett. tuntuu suomalaisittain tosi oudolta.

Lisäys (synonyymi)

- **Tripleurospermum inodorum** (L.) Sch. Bip. **peltosaunio** baldersbrä
Tripleurospermum perforatum (Mérat) M. Lainz

Xerochrysum Tzvelev **iso-olkikukka** jätteeterneller ▶

Xerochrysum Tzvelev **kaulusolkikukka** jätteeterneller
Suvun suomenkielisen nimen muuttaminen antaa mahdollisuuden säilyttää Suomessa kohdattavan lajin *Xerochrysum bracteatum* vakiintunut kansallinen nimi iso-olkikukka. 'Kaulus' kertoo mykeröiden muistuttavan pienoiskokoista pyöreää, poimuttua röyhelökaulusta eli myllynkivikaulusta. Tähän luontaisena australaasialaiseen sukuun kuuluu 13 lajia.

ADOXACEAE **tesmayrttikasvit**

- **Adoxa moschatellina** L. **tesmayrtti** desmeknopp ▶
 - **Adoxa moschatellina** L. **(lehto)tesmayrtti** desmeknopp
Sukuun kuuluu myös kolme vasta 1980- ja 1990-luvuilla kuvattua itäaasialaista lajia.

▼ **Tesmayrtin**, *Adoxa moschatellina*, englanninkielinen nimi Townhall clock **selittyy** kukinnan rakenteella: pieni kuutio, jossa viidestä kukasta neljä pystysivuinä. Sana tesma on germaanista alkuperää ja juontuu myskiä tarcoittavista sanoista, kuten *desem*, *dessmer* (vrt. ruotsin desmeknopp, 'tesmayrtti'). Lajin (lakastuvien) lehtien sanotaan tuoksahavan myskille; sopii nuuhkia kesän korvalla.

Helsinki, Kaisaniemi, kasvitieteellinen puutarha (ei tarkoituksella tuotu) 12.5.2015, L. Helynranta

▲ Metsäkissankello, *Campanula rotundifolia* subsp. *fennica*, kuuluu Suomen alkuperäiskasvistoon harjuilla ja kalliorinteillä.

Joutsa, Rutalahden enklavi, Satokallio 31.7.2020 L. Helynranta.

Lisättäviä ja muutettavia ruotsinkielisiä nimiä lähteen "Ruotsin Lajitietokeskuksen" (Artdatabanken) sivusto <https://artfakta.se/>

Agrostis gigantea var. **glaucescens** K.-G. Widén **merisorölli** **kuststorven**

Agrostis gigantea var. **repens** (Laest.) K.-G. Widén **järvisorölli** **älvstorven**

Arctium tomentosum Mill. **seittitakiainen** **ullkardborre** [◀ ullig kardborre]

Campanula rotundifolia subsp. **fennica** Piirainen & Nurmi **metsäkissankello** **alvarblåklocka**

Campanula rotundifolia subsp. **kemensis** Piirainen & Nurmi **pohjankissankello** **älvblåklocka**

Carex media R. Br. **taigasara** **tajgastarr** [◀ taigastarr]

Carex rostrata Stokes **pulosara** **ljus flaskstarr** [◀ flaskstarr]

Carthamus lanatus L. **villasafiori** **luddsafflor** [◀ luddsafflor]

Coincya monensis subsp. **cheiranthos** (Vill.) Aedo, Ledley & Muñoz Garm. **ranskanlakkankasinappi** **lacksenap** [◀ brittsenap]

Cotula coronopifolia L. **nappikotula** **strandkotula** [◀ kotula]

Crepis foetida subsp. **rheadifolia** (M. Bieb.) Čelak. **kaakonhaisukelto** **borstspröttfibbla** [◀ borstspröttfibla]

Eragrostis minor Host **matalaröllinurmikka** **litet kärleksgräs** [◀ kärleksgräs]

Euphrasia officinalis subsp. **officinalis** **ahosilmäruoho** **finnögontröst** [◀ finnögontröst]

Gnaphalium uliginosum subsp. **pilulare** (Wahlenb.) Nyman **pohjansavijäkkärä** **pillernoppa**

Gnaphalium uliginosum subsp. **uliginosum** **peltosavijäkkärä** **vanlig sumpnoppa**

Helianthus giganteus L. **roima-aurionkukka** **goliatsolros** [◀ jättesolros]

Hieracium subpellucidum Norrli. **myyränahokeltano** **tajgafibbla** [◀ taigafibbla]

Hypopitys monotropa Crantz **kangasmäntykukka** **vanlig tallört** [◀ tallört]

Juglans mandshurica Maxim. **mantsurianjalopähkinä** **manchurisk valnöt** [◀ manchurisk valnöt]

Larix archangelica P. Lawson & C. Lawson ex Trautv. **arkangelinlehtikuusi** **rysslärk**

▲ Sulkakrassi (aiemmin kaljuvariksenkrassi), *Lepidium didymum* (syn. *Coronopus didymus*), on tulokkaana vakiintunut Helsingin Kaisaniemen kasvitieteellisessä puutarhassa.

10.7.2013 L. Helynranta

- Lepidium didymum** L. **sulkakrassi** **hamnkrassing**
[◀ hamnkrassing]
- Oenothera hoelscheri** Renner ex Rostański **saksanhelokki**
axnattijus
- Oxytropis campestris** (L.) DC. **kenttäkeulankärki** **fältvedel**
[◀ fältvädel]
- Persicaria lapathifolia** subsp. **brittingeri** (Opiz) Soják **tulva-**
ukontatar **floodpilört**
- Pteridium aquilinum** subsp. **pinetorum** (C. N. Page & R. R. Mill)
J. A. Thomson **taigasananjalka** **tajgaörnbräken**
[◀ taigaörnbräken]
- Ranunculus kauffmannii** Clerc **purosätkin** **forsmöja**
- Raphanus sativus** L. **ruokaretikka** **trädgårdsrättika**
- Raphanus sativus** var. **niger** (Mill.) J. Kern. **tummaretikka**
rättika [◀ rättikä]
- Reynoutria japonica** Houtt. **japanintatar** **parkslide**
[◀ vanligt parkslide]
- Rostraria cristata** (L.) Tzvelev **harjätähtiötoppo** **borstäxing**
[◀ bortsäxing]
- Solanum carolinense** L. **carolinankoiso** **stickskatta**
- Tagetes erecta** L. **isosametikkukka** **stort sammetsblomster**
[◀ stor sammetsblomster Kurton ym. (2020) lisäyk-
sissä]
- Taraxacum boreum** Dahlst. ex G. E. Haglund **taigavoikukka**
tajgamaskros [◀ taigamaskros]
- Taraxacum petterssonii** Markl. **tummakehtovoikukka**
Petterssons maskros
- Taraxacum railonsalae** G. E. Haglund & Saarsoo **artturin-**
voikukka **Railonsalas maskros**
- Taraxacum sagittifolium** H. Lindb. ex Dahlst. **nuolivoikukka**
pilbladsmaskros [◀ pilspetsmaskros]
- Taraxacum scalare** H. Øllg. & J. Räsänen **porrasvoikukka** **tät**
triangelmaskros [◀ växelflokig makros]
- Trifolium hybridum** subsp. **elegans** (Savi) Asch. & Graebn.
rentoalsikeapila **liten alsikeklöver** [◀ liten alsikeklöver]
- Trollius chinensis** Bunge **kesäkullero** **kinesiska smörbollar**
[◀ kinesisk smörbollar]
- Tulipa fosteriana** W. Irving **tulitulppaani** **eldtulpan** [◀ foster-
tulpan]
- Vinca major** L. **isotalvio** **stor vintergröna** [◀ stor vinter-
göna]

Kiitämme Timo Hietasta valokuvista ja mittavasta kasvistomme havainnoinnista sekä Jari Särkkää valokuvasta, eräiden löytötietojen tarkentamisesta ja pitkäaikaisesta monipuolisesta yhteistyöstä. Leena Helynrannalle, Outi Vainiolle ja Henry Väreille kiitokset valokuvista. Simo Laine kertoi Turun happomarijannäivehavaintojen taustoista.

Kanariansaaret, La Gomera, Barranco de Palmita, 600 m 19.4.2016, L. Helynranta

◀▼ Isotalviota, *Vinca major* (yläkuva), luonnehtivat puikeat lehdet ja isot kukat. Suomessa laji ei menesty ulkona, toisin kuin kapeampilehtinen ja pienempikukkainen pikkutalvio, *V. minor* (alakuva).

Helsinki, Kontula, Mustikkamäki, 6.5.2021 A. Kurtto

Adamec, L. 2020: Biological flora of Central Europe: *Utricularia intermedia* Hayne, *U. ochroleuca* R.W. Hartm., *U. stygia* Thor and *U. bremsii* Heer ex Kölliker. *Perspectives in Plant Ecology, Evolution and Systematics* 44, 125520. [doi.org](https://doi.org/10.1007/s13593-020-00750-0)

Al-Shenbaz, I.A., Özüdoğru, B. & German, D.A. 2021: *Iljinskiaea* (Brassicaceae), a new genus based on *Conringia planisiliqua*. *Phytotaxa* 500(2): 142–146. [doi.org](https://doi.org/10.11646/phytotaxa.500.2.142)

Astuti, G. & Peruzzi, L. 2018: Are shoots of diagnostic value in Central European bladderworts (*Utricularia* L., Lentibulariaceae)? *Plant Biosystems* 152(6): 1214–1226. [doi.org](https://doi.org/10.1080/11246460.2018.1526499)

Atalay, Z., Celep, F., Bara, F. & Doğan, M. 2016: Systematic significance of anatomy and trichome morphology in *Lamium* (Lamiaceae). *Morphology* 225: 60–75. [doi.org](https://doi.org/10.1007/s12052-016-0060-0)

Azimishad, F., Sheidai, M., Talebi, S. M. & Noor-mohammadi, Z. 2019: Species relationship and genetic diversity in some Iranian *Lamium* L. species using ISSR markers. *Biodiversitas* 20: 1963–1972. [doi.org](https://doi.org/10.13057/biodiv200319)

Bakker, P., Maes, B., Maskew, R. & Stace, C. 2019: Dog-roses (*Rosa* sect. *Caninae*): towards a consensus taxonomy. *British & Irish Botany* 1(1): 7–19. [doi.org](https://doi.org/10.1007/s12228-019-0007-0)

Barberá, P., Quintanar, A., Peterson, P.M., Sorreng, R.J., Romaschenko, K. & Aedo, C. 2019: New combinations, new names, typifications, and a new section, sect. *Hispanica*, in *Koeleria* (Poaceae). *Phytoneuron* 2019-46: 1–13. hdl.handle.net/10261/247284

Birkedal, S. 2020: *Nordens orkidéer*. Nordic orchids. 232 s. Naturcentrum AB. Stenungsund.

Bobrov, A.A., Volkova, P.A., Kopylov-Guskov, Y.O., Mochalova, O.A., Kravchuk, A.E. & Nekrasova, D.M. 2022: Unknown sides of *Utricularia* (Lentibulariaceae) diversity in East Europe and North Asia or how hybridization explained old taxonomical puzzles. *Perspectives in Plant Ecology, Evolution and Systematics* 54, 125649. [doi.org](https://doi.org/10.1007/s13593-022-00750-0)

Brandrud, M.K., Baar, J., Lorenzo, M.T., Athanasiadis, A., Bateman, R.M., Chase, M.W., Hedrén, M. & Paun, O. 2020: Phylogenomic relationships of diploids and the origins of allotetraploids in *Dactylophiza* (Orchidaceae). *Systematic Biology* 69(1): 91–109. [doi.org](https://doi.org/10.1093/sysbio/syaa001)

Eccarius, W. 2016: *Die Orchideengattung Dactylophiza*. 639 s. Selbstverlag, Eisenach.

- Graham, G.G. & Primavesi, A.L. 1993. *Roses of Great Britain and Ireland*. 250 s. Botanical Society of the British Isles. London.
- Grosse-Veldmann, B., Nürk, N.M., Smissen, R., Breitwieser, I., Quandt, D. & Weigend, M. 2016: Pulling the sting out of nettle systematics – A comprehensive phylogeny of the genus *Urtica* L. (Urticaceae). *Molecular Phylogenetics and Evolution* 102: 9–19. [doi.org](#)
- Grosse-Veldmann, B. & Weigend, M. 2015: Weeding the nettles III: Named nonsense versus named morphotypes in European *Urtica dioica* L. (Urticaceae). *Phytotaxa* 208(4): 239–260. [doi.org](#)
- Hedrn, M. 1996: Genetic differentiation, polyploidization and hybridization in northern European *Dactylorhiza* (Orchidaceae): evidence from allozyme markers. *Plant Systematics and Evolution* 201: 31–55. [jstor.org](#)
- Hedrn, M., Fay, M.F. & Chase, M.W. 2001: Amplified fragment length polymorphisms (AFLP) reveal details of polyploid evolution in *Dactylorhiza* (Orchidaceae). *American Journal of Botany* 88: 1868–1880. [doi.org](#)
- Hedrn, M., Nordström, S. & Ståhlberg, D. 2012: Geographical variation and systematics of the tetraploid marsh orchid *Dactylorhiza majalis* subsp. *sphagnicola* (Orchidaceae) and closely related taxa. *Botanical Journal of the Linnean Society* 168: 174–193. [doi.org](#)
- Hiltunen, I. 1933: *Suomen kasvio*. 771 s. Otava. Helsinki.
- Hoste, I. & Verloove, F. 2022: Taxonomy of the weed species of the genus *Echinochloa* (Poaceae, Paniceae) in Southwestern Europe: Exploring the confused current state of affairs. *PhytoKeys* 197: 1–31. [doi.org](#)
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: *Retkeilykasvio*. 4. painos. 656 s. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki.
- Jafari, F., Zarre, S., Gholipour, A., Eggens, F., Rabeler, R.K. & Oxelman, B. 2020: A new taxonomic backbone for the infrageneric classification of the species-rich genus *Silene* (Caryophyllaceae). *Taxon* 69: 337–368. [doi.org](#)
- Kameyama Y., Toyama, M. & Ohara, M. 2005: Hybrid origin and F1 dominance in the free-floating, sterile bladderwort, *Utricularia australis* f. *australis* (Lentibulariaceae). *American Journal of Botany* 92: 469–476. [doi.org](#)
- Kaplan, Z., Danihelka, J., Šumberová, K., Chrtěk, J.Jr., Rotreklová, O., Ekrť, L., Štěpánková, J., Taraška, V., Trávníček, B., Prančl, J., Ducháček, M., Hroneš, M., Kobrlová, L., Horák, D. & Wild, J. 2017: Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 5. *Preslia* 89 (4): 333–439. [doi.org](#)
- Karlsson, T. 2000: Polygonum. Teoksessa Jonsell, B. (toim.), *Flora Nordica* 1: 254–273.
- Krawczyk, K., Korniak, T. & Sawicki, J. 2013: Taxonomic status of *Galeobdolon luteum* Huds. (Lamiaceae) from classical taxonomy and phylogenetics perspectives. *Acta Biologica Cracoviensia Series Botanica* 55/2: 1–11
- Kurto, A., Lampinen, R. & Junikka, L. (toim.) 2004: *Atlas Florae Europaeae*. Distribution of Vascular Plants in Europe. 13. Rosaceae (Spiraea to Fragaria, excl. Rubus). 320 s. The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo. Helsinki.
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, M. & Uotila, P. 2019: Checklist of the vascular plants of Finland. Suomen putkilokasvien luettelo. *Norlinia* 34: 1–206. [luomus.fi/checklist_plants_finland.pdf](#)
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, M. & Uotila, P. 2020: Suomen putkilokasvien luettelo. Lisäyksiä ja muutoksia perusteluineen 1. *Lutukka* 36: 33–48. [epaper.fi](#)
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, M. & Uotila, P. 2021: Suomen putkilokasvien luettelo. Lisäyksiä ja muutoksia perusteluineen 2. *Lutukka* 37: 113–134. [epaper.fi](#)
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, M., Uotila, P., Hämet-Ahti, L., Leikkonen, M., Pihlajaniemi, L., Räsänen, J., Sennikov, A., Toivonen, H. & Väre, H. 2022: Putkilokasvit – Tracheophyta. Julkaisusarja: Suomen Lajitietokeskus 2022: *Lajiluettelo 2021*. Suomen Lajitietokeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto. Helsinki. [laji.fi/theme/checklist](#)
- Kämäräinen, H. 2016: Kasvaako Kuusamossa aitoa lapinkämmekkää? *Lutukka* 32: 11–15.
- Laine, U. 1995: Pöytälaatikkooni unohtuneita tulo-kasvivihavaintoja Varsinais-Suomesta (V). *Lutukka* 11(3):87–90.
- Lampinen, R. & Lahti, T. 2022: *Kasviatlas 2021*. Helsingin yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsinki. [kasviatlas.fi](#)
- Loos, G.H. 1996: Studien an mittel-westfälischen Wildrosen III. Zur Abgrenzung und infraspezifischen Gliederung der Arten der Sect. Caninae DC. subsect. Caninae. *Dortmunder Beiträge zur Landeskunde* 30: 15–32.
- Michael, P.W. 2009: *Echinochloa colona* versus "Echinochloa colonum" (Poaceae). *Taxon* 58(4): 1366–1368. [doi.org](#)
- Nicolson, D. H. 1986: Species epithets and gender information. *Taxon* 35(2): 323–328. [doi.org](#)
- Nordström, S. & Hedrn, M. 2009: Genetic diversity and differentiation of allopolyploid *Dactylorhiza* (Orchidaceae) with particular focus on the *D. majalis* ssp. *traunsteineri*/lapponica complex. *Biological Journal of the Linnean Society* 97: 52–67. [doi.org](#)
- Pettersson, B. 1952: An alien flora on Drumsö (Helsingfors) introduced by cork bark imported from Morocco and Spain. *Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica* 27: 111–117.
- Plachno, B.J. & Adamec, L. 2007: Differentiation of *Utricularia ochroleuca* and *U. stygia* populations in Třeboň basin, on the basis of quadrifid glands. *Carnivorous Plant Newsletter* 36: 87–95. [biostor.org](#)
- Reichert, E. 2021: Rosa dumalis und nicht Rosa vosagiaca ist der korrekte Name für die Blaugrüne Rose (Vogesen-Rose). *Kochia* 14: 51–59.
- Rooks, F., Jarolimová, V., Závěská Drábková, L. & Kirschnner, J. 2011: The elusive *Juncus minutulus*: a failure to separate tetra- and hexaploid individuals of the *Juncus bufonius* complex in a morphometric comparison of cytometrically defined groups. *Preslia* 83: 565–589.
- Räsänen, J. & Saari, H. 1987: Kaitakämmekän (*Dactylorhiza traunsteineri*) muuntelusta Pohjois-Karjalassa. *Lutukka* 3: 35–39.
- Salo, V. 2021: Haitaksi villiyltyviä? Pikkutaalvio, kaukasiannmaksaruoho ja keltapeippi. *Lutukka* 37: 88–91. [epaper.fi](#)
- Sennikov, A.N. & Tojibaev, K.Sh. (eds.) 2021: *Checklist of vascular plants of the Tian-Shan Mountain System*. 607 s. Korea National Arboretum. Pocheon.
- Sipunov, A. & Efimov, P. 2015: "Northern tetraploids" clarified: A study of dactylorhichids (*Dactylorhiza*, Orchidaceae) from North European Russia. *Flora* 215: 40–45. [doi.org](#)
- Snogerup, S. 2000: Rumex, p.p. Teoksessa Jonsell, B. (toim.), *Flora Nordica* 1: 298–318.
- Song, J.-H. & Hong, S.-P. 2021: A taxonomic revision of the genus *Sorbaria* (Rosaceae) with a new infrageneric classification based on morphology, micromorphology, and palynology. *Phytotaxa* 487(1): 1–25.
- Ståhlberg, D. 2009: Habitat differentiation, hybridization and gene flow patterns in mixed populations of diploid and autotetraploid *Dactylorhiza maculata* s.l. (Orchidaceae). *Evolutionary Ecology* 23: 295–328. [doi.org](#)
- Suominen, J. 1979: The grain immigrant flora of Finland. *Acta Botanica Fennica* 111: 1–108.
- Takahashi, H. & Yamagishi, M. 2020: A Taxonomic re-investigation of *Papaver miyabeae* and *P. fauriei* (Papaveraceae). *Acta Phytotaxonomica et Geobotanica* 71(2): 147–155.
- Thor, G. 1979: *Utricularia* i Sverige, speciellt de förbisedda arterna U. australis och U. ochroleuca. *Svensk Botanisk Tidskrift* 73: 381–395.
- Thor, G. 1988: The genus *Utricularia* in the Nordic countries, with special emphasis on *U. stygia* and *U. ochroleuca*. *Nordic Journal of Botany* 8(3): 213–225. [doi.org](#)
- Ulvinen, T. & Varkki, A. 1999: Uusia tietoja Pohjois-Suomen kasvistosta 2. Tulokasveja ja viljelykarkalaisia. *Lutukka* 15: 67–90.
- Uotila, P. 1999: Näiveitä Helsingin yliopiston kasvitieteellisessä puutarhassa Kansaniemessä. *Lutukka* 15: 13–15.
- Väre, H., Saarinen, J., Kurto, A. & Hämet-Ahti, L. (toim.) 2021: *Suomen puu- ja pensaskasvio*. 3., täysin uudistettu painos. 552 s. Dendrologian Seura. Helsinki.
- Ward, D.B. 2005: A case of disputed orthography: Is it *Echinochloa colona*; or is it *Echinochloa colonum* (Gramineae)? *Sida* 21(4): 2171–2183.
- Zhao, F., Chen, Y.-P., Salmaki, Y., Drew, B. T., Wilson, T. C., Scheen, A.-C., Celep, F., Bräuchler, C., Bendiksy, M., Wang, Q., Min, D.-Z., Peng, H., Olmstead, R. G., Li, B. & Xiang, C.-L. 2021: An updated tribal classification of Lamiaceae based on plastome phylogenomics. *BMC Biology* 19(1): 2. [doi.org](#)

Checklist of the vascular plants of Finland. Annotated additions and changes 3

This is the third list of additions and changes to the Checklist of the Vascular Plants of Finland published as printed and on the internet in 2019, and available as pdf ([checklist_plants_finland.pdf](#)) and Excel files ([checklist_plants_finland.xlsx](#)) as well as annually published checklists ([laji.fi/en/theme/checklist](#)). Additions are mostly the results of recent floristic activity and their documentation appears mainly in the Kastikka database maintained by the Botany Unit of the Finnish Museum of Natural History. Background information is given for the changes, which are mainly based on the results of recent taxonomic and phylogenetic studies. The symbols and the style of the name rows follow the layout of the pdf version of the printed version of the 2019 checklist. The additions and changes have been or will be implemented in the taxon database of the Finnish Biodiversity Information Facility (<https://laji.fi/en/taxon/list>).

Arto Kurto, Raino Lampinen, Mikko Piirainen, Pertti Uotila, Luonnontieteellinen keskusmuseo, kasvitieteen yksikkö, 00014 Helsingin yliopisto. arto.kurto@helsinki.fi